

LA VIDA ESPIRITUAL
Buenos Aires

Junij 1978

DUHOVNO
ŽIVLJENJE

Jesús nos anuncia la Buena Noticia

Jesús nos da la Buena Noticia de la felicidad

Todos buscamos la felicidad. Pero muchas veces nos equivocamos de camino y queremos encontrarla donde no está. Hay una felicidad falsa y engañosa. La que consiste en darnos todos los gustos y satisfacer todos los caprichos. La felicidad de "tener" más, de "poder" más y de "gozar" más, haciendo del dinero, del poder o del sexo otros tantos ídolos que ocupan el lugar de Dios.

La verdadera felicidad es otra. Es la felicidad de "ser" más, de "servir" más, de "amar" más. La felicidad de liberarnos de esos ídolos, para pertenecer realmente a Dios y cumplir fielmente la misión que El nos ha encomendado. La felicidad de encontrar un sentido a la vida, más allá de todo lo que parece absurdo y sin sentido. La felicidad de poseer una esperanza de Vida eterna, que no quedará defraudada.

Jesús nos enseña que la felicidad está reservada a los que tienen alma de pobres, a los pacientes, a los afligidos, a los que tienen hambre y sed de justicia, a los misericordiosos, a los que tienen el corazón recto, a los que trabajan por la paz, a los que son perseguidos por practicar la justicia. Esta es la Buena Noticia de la verdadera felicidad, la que debe transformar nuestra vida, para que nuestra vida transforme al mundo.

Pregovori o tovarištvu

Prevo se naslanja na drevo, človek na človeka. (črnski)

Pameten gospodar čuva tudi sosedovo hišo pred ognjem. (slovenski)

Kdor pomaga drugim iz nadlog, rad pomore mu tudi Bog. (slovenski)

Složni imajo boljše južino v petek nego nesložni na božič. (slovenski)

Eno zrno ne napolni žitnice, pač pa pomaga drugim zrnem. (danski)

Združite se, ko hočete prebresti reko, in vas krokodili ne bodo požrli. (malgaški)

Mravlje, ki se združijo, lahko premagajo leva. (perzijski)

Pest je močnejša kot roka, ker se v njej združi vseh pet prstov. (angleški)

Na 1. strani platnic:

Čebelar na potu (Maksim Gaspari)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO XVI

JUNIJ 1978

Samo duh je bakla, ki večno sveti

Zopet smo v mesecu juniju, ko nam spomin pohiti v tiste majniške in junijske dneve v letu 1945, ko so bili slovenski fantje in možje izročeni komunistom, odpeljani v domovino in tam pomorjeni. Bridek je spomin na tistih dvanajst tisoč bratov, ki jih ni več. Ni več njihovih teles, k so že zdavnaj razpadla, toda njihov duh še vedno živi in je med nami in nas ožvlja. In ta duh je — kakor je rekel Karel Mauser na spominski proslavi dne 7. junija 1970 v Slovenski hiši v Buenos Airesu — bakla, ki večno gori in večno sveti.

Duh objema našo preteklost in prihodnost. Brez duha je mrtva vsaka stvar, posebno še človek. Najgloblja osnova slovenskega protikomunističnega upora je bila želja — ohraniti duha, pravega duha resnice, pravice in svobode. In na tej osnovi moramo graditi tudi svojo prihodnost.

Čeprav je spomin na junijske dneve — na vetrinjsko tragedijo — bridek, ne sme biti vir za jok in solze, ampak mora biti vir novega duha, začetek novih časov in novega dela v bratski edinosti in povezanosti.

Junijski dnevi niso samo spomin na težko preteklost, na veliko slovensko tragedijo, ampak so tudi program za prihodnost. Kakor smo bili doma združeni v boju zoper nečloveškega sovražnika in kakor smo bili v Vetrinju združeni v skupni žalosti zaradi usode dvanajst tisoč bratov, tako bodimo tudi sedaj vsi združeni pri oznanjanju resnice, pri delu za našo mladino, pri delu za osvoboditev domovine, pri delu za rojake, ki so potrebni pomoči! Če bomo pri tem

delu še pomislili, da nismo sami, ampak da so z nami v duhu združeni vsi, ki so padli za velke ideale, potem bomo šli na novo delo s pogumnim veseljem in z veliko vero v srcu.

Rudolf Smersu

Karel Mauser

Poraz je samo zlom ideje

Pred dobrimi tridesetimi leti, ko so bila za nami štiri leta krvi, ječ, taborišč, smrtnih talskih kolov, ko so nam rdeči bratje v skalnate grobove zasuli dvanajst tisoč življenj, so po vseh begunskih taboriščih in povsod, kjer je živel slovenski človek, vstale v trpkosti in bridkosti iste besede:

Mi pa smo upali...

Vprašanje zmage in poraza je še vedno vprašanje, ki nam vstane ob obhajanju spominskih dni. To je še vedno vprašanje, ki ga gledamo samo s telesnimi očmi. In vendar je to vprašanje, ki ga moremo rešiti pravilno samo z duhovnim gledanjem. Lahko si od vseh zapuščen, opljuvan in umazan, lahko si na zunaj po videzu naravnost klasičen zgled za poraženega. In vendar si zmagovalec.

Poraz je namreč samo eno: zlom moralnega in duhovnega bogastva v nas, zlom ideje, zlom tistega notranjega prepričanja, ki ti ga oznanja vest. Samo to je resničen in pravi poraz!

Poraz je samo zlom duhovnosti, poraz za današnjo slovensko emi-

gracijo je samo iskanje koeksistenčnih poti in stezá, odmikanje od ideje, za katero so deset tisoči umrli, krhanje doslednosti in načelnosti. S takim porazom namreč jemljemo svojim mrtvim tisto gloriolo, ki jo jim je narod dal. Kako naj kujemo v zvezde doslednost mrtvih upornikov proti komunizmu, če pa smo sami že na poti k pokopu te doslednosti?

Spominskih dnevom ne bomo dali posebnega pečata z lepo lakiranimi gesli in tudi ne z zgodovinskimi traktati. Spominski dnevi bodo dvigali naše osebno in javno življenje samo tedaj, če bo v nas ostala skladnost s tistim in s tistimi, katerih spomin obhajamo. Če bo to iz nas izginjalo, bodo spominski dnevi postali brez resnične vsebine, in prostori v katerih jih bomo obhajali, bodo samo z zastavami in z rožami ovenčani prostori, da si bomo v njih na zunaj dopovedovali, da smo opravili svojo dolžnost.

Deset tisoči so umrli, da so mogli in smeli deset tisoči živeti, deset tisoči so umrli, da se je zravnilo, kar je bilo v nas sla-

Rešujemo rebuse vojaških napak in strateških pomot, vsi smo zgodovinarji in sodniki in tožniki.

Mi pa smo upali...

Vse to smo in postajamo, ker ta stavek še vedno naglašamo na prvi besedi. Mi!

Preteklost, v katero je odšlo iz naše srede deset tisoče slovenskih življenj, je bila v prvi vrsti borba dveh idej. Ideje, ki so jo imeli ljudje, ki so trdno verovali v svobodo otrok božjih, ki so se oklepali zemlje, ker so jo imeli za dar božjih rok, in ideje, ki je hotela te ljudi iztrgati iz božjega občestva in ga spreliti v maso, ki naj bi uniformirano streгла materiji in kolektivnosti.

Zavoljo duhovnosti se je slovenski človek uprl. Vse premalo po vseh teh letih mislimo na ta največji in najvišji moment obupne slovenske borbe v preteklosti in vse preveč ga gledamo samo s suhimi človeškimi računi.

Nad tisoč neznanimi grobovi leži božji mir. Nad kostmi v Kočevskem Rogu šumi veter v drevju, nad kostmi v Teharjih zdaj rasteta trava in žito, na vetrinjskem polju, s katerega so odšli tisoči in tisoči, so zrasle stavebe.

Vsako, še tako strašno trpljenje prekrije čas s svojim večnim snovanjem. Živo more ostati trpljenje in njegova cena samó v duhovnosti, v naših dušah. Z dušo greš lahko tudi v tem hipu od zadnjega nemškega smrtnega taborišča — in se lahko pokloniš

Najmlajši slovenski rod pred spomenikom protikomunističnim žrtvam v Slovenski hiši v Buenos Airesu (foto Ivan Makovec)

bega in napačnega, deset tisoči so umrli, da imamo priprošnjike za domovino in zase, zakaj še nikoli jih slovenski narod ni tako potreboval, kakor jih potrebuje v teh časih.

Na to v tistem kriku: Mi pa smo upali, nikoli nismo mislili.

prahu sežganih — pa tja do italijanskih taborišč, kjer so mrtve zagrebli v pesek in mivko. Z dušo se lahko ustaviš ob vsakem kolu, ob katerega je bil privezan slovenski talec, z njo greš lahko v zadnjo celico ječ, kjer so zadnje ure prebili na smrt obsojeni. Duša ne more zgrešiti nobene steze do skritih grobov in tudi ne pota do tistih, ki so za mrtvimi vstali, zakaj tudi ti so del Spo-

minskega dneva. Célo trpljenje, ne samo njega del, cela slovenska zemlja, ne samo njen del, vse to je vsebina Spominskih dne-
vov.

Ohranimo ga in napolnimo ga z duhom, da se bomo v njem lahko srečavali mrtvi in živi in da bomo iz tega srečavanja zajemali tisto resnico, katero naši mrtvi bratje in sestre gledajo v vsej polnosti!

Čas, ko potrka Spomin

Na pragu poletja se že trideset let dogaja na Slovenskem nekaj skrivnostnega. V majskih in junijskih dneh leže na duše mnogih čuden nemir, ki zadobiva obrise žalosti, praznine ali veselja brez veselja. Podoben je Spominu iz starih slovenskih pravljic, ko se javlja duh pokojnika ter prosi miru ali ima kaj sporočiti.

Moderni povojni Spomin je množičen. Iz nekih slovenskih globin se oglašá tihi zbor 12 tisoč nekoč živih ljudi, ki so bili poslani v smrt po že končani vojni, brez vsake sodbe. DEJANJE je ostalo državna tajnost, sramotnje pokončanih pa poskus, da se kako prevpije srhljiva praznina, ki je zazijala na telesu in v zavesti vsega naroda.

Maja in junija se vsako leto oglasi Spomin in potem spet zamre. Ker pa mu ni bil povrnjen

mir in je bilo sporočilo preslišano, se bo spet vračal. Preden pa potihne, zapusti vselej za seboj glasno in vidno sled.

Kot po nekem skrivnostnem impulzu namreč oživijo napadi na vse, kar je imelo ali naj bi imelo kako zvezo s tistim Spominom. V tej sočasnosti, ki je vsako leto točna kot ura, je nekaj uročenega. Sile, ki bi dale ne vem kaj, da bi že enkrat prišla pozaba na vse, zlasti pa na DEJANJE, prav te sile glasno opozarjajo ves narod na nekaj, kar hkrati krčevito držijo v tajnosti. Ker je tako početje do kraja ne-
logično in netaktično, se za njim očito skriva nekaj, kar je močnejše od ljudi. V tem ozvočenju Spomina utegne biti odmev vesti, tega čudnega organa, ki je od pamtiveka samoupraven.

Lahko bi bilo odgovarjati na napade, ki jih porajajo slovenska

predpoletja. Dejali bi, da pokončanje ujetnikov PO VOJNI ni isto kot enakovredna obračunavanja med državljansko vojno. Dejali bi še, da ni izdajalec oni, ki javno napove svoj boj (pa naj bo še tako ponesrečen), marveč prej oni, ki po vojni vsili svojo samovoljo in s tem prelomi slovesno sklenjeni dogovor o narodni vstaji za svobodo. Dejali bi končno, da bo zgodovina zelo nezaupljiva do ocen, ki jih je pisal maščevalec: kaj le drugega je bila oblast, ki se je odločila za goru trupel, čeprav je imela na izbiro ujetniške delavske brigade, nič nevarne, celo prav koristne za obnovo porušene domovine?

A taki odgovori nimajo smisla. Naslovniki takih argumentov prav dobro vedo, koliko bridke resnice je v njih. Vedo tudi, da vse to niso politične opredelitve, marveč navadna logika, ki jo po-

raja prvinska moralna zahteva po neki osnovni pravičnosti in človečnosti.

Nekje je dežela, ki je bila dana za domovino majhnemu narodu. Ta je v stoletjih stisk in brezupa prehodil že vse postaje križevega pota, pa je vendar obstal in bo tudi v bodoče. Vsega je bil že vajen, tudi nasilne smrti v vseh oblikah. Nikoli pa se še ni pripetilo, da bi mu kdo domačih pobite sinove skril in jim odrekel to, kar tisočletja loči divjaštvo od človečnosti: pieteto.

Nekje je dežela, ki sta jo ohranila pri življenju Bog in trdoživotnost njenih sinov. Tudi zamejskih. Ta dežela potrebuje veliko, veliko ljubezni, da se srečno prebije skozi čudni čas prepovedanih grobov in Spomina nad njimi.

(Katoliški glas)

Sam

Daleč so tisti, ki so te rodili,
vedno bliže ti je zemlja,
bosim stopalom nekoč prvi upor.

Daleč so ceste in avtoceste sveta,
vedno bliže ti je les drevesa,
vanje si nekoč vrezal krog.

Vedno manj je sokov v koreninah,
vedno redkejši je gozd okoli tebe,
vedno bolj si sam...

vedno bolj navznoter gredo oči,

in si sam, in si sam,
še pred smrtjo do smrti sam.

Porineš roké v zemljó —
desettisoč rok,
ki jih že ni,
ti je v pozdrav!
Pridvigneš roké v nebó —
deset tisoč zvezd
še tistih, ki jih že ni,
ti kaže smer...
In da si sam?

Zorko Simčič

Koliko duhovnikov so pobili slovenski komunisti?

Ob 25-letnici vetrinjske tragedije leta 1970 je „Vestnik“, glasilo protikomunističnih borcev, na uvodnem mestu objavil tole:

— Slovenski protikomunistični borci smo ponosni na to, da je bila — kakor vedno v zgodovini — slovenska duhovščina s svojim škofom na čelu na strani ogromne večine slovenskega ljudstva in njegovih borcev za vero in svobodo tudi v času največje slovenske nesreče — komunistične revolucije.

Zato se sedaj ob 25-letnici vetrinjske tragedije z vso hvaležnostjo spominjamo zlasti tistih slovenskih duhovnikov in mladih bogoslovcev, ki so v obrambi krščanskih in slovenskih svetinj izgubili svoje življenje. Dolg je seznam teh duhovnikov in bogoslovcev. Samo duhovnikov ljubljanske škofije je bilo strašno mučenih in umorjenih 63, bogoslovcev pa 31.

Ko bomo po osvoboditvi domovine na številnih moriščih v Sloveniji postavljali spominske kapele za pobite borce za vero in svobodo, bomo vanje na častno mesto vklesali imena umorjenih slovenskih duhovnikov, da bodo naši potomci vedeli, da je bil slovenski duhovnik vedno skupaj

s slovenskim ljudstvom — tudi v njegovi najtežji dobi.

Po „Matici mrtvih“, Škerbčevi „Krivdi rdeče fronte“ in dr. Žakljevi knjigi „Taboriščni arhiv priča“ ter dopolnilih nekaterih duhovnih sobratov sem sestavil tale seznam slovenskih duhovnikov, pomorjenih po komunistih:

1. **Cerkovnik Franc**, župnik v št. Jerneju na Dolenjskem. Ustreljen 20. marca 1946. V komunistični ječi so ga vsi sojetniki smatrali za svetnika. Celo komunistični državni tožilec je občudoval njegov mir, ko je odhajal na morišče.

2. **Cvar Franc**, kaplan v št. Rupertu na Dolenjskem. Nasilno odveden, mučen in umorjen skupaj s svojim župnikom Nahtigalom 18. junija 1942. Oba sta si morala prej skopati grob.

3. **Duhovnik Alojzij**, kaplan. Ubit v Zalogu pri Cerkljah na Gorenjskem 4. oktobra 1944.

4. **Dr. Ehrlich Lambert**, univ. profesor in dušni pastir akademik. Ustreljen v Ljubljani, ko se je vračal od maše, 26. maja 1942. Njegovo truplo so komunisti po vojni izkopali pri Sv. Križu in ga odpeljali v tovarno za milo.

5. **Eppich Jožef**, župnik v Stari cerkvi. Umorjen 2. junija 1942.

6. **Erzar Stanko**, kaplan v Ribnici. Komunisti so ga zaprli in leta 1951 neznano kje umorili.

7. **Dr. Eržen Peter**, gimn. profesor v Kočevju. Umrl je v Ljubljani za posledicami ran 5. marca 1944.

8. **Erklavec P. Rajner**, križniškega reda, župnik v Semiču. Umorjen novembra 1944.

9. **Frelih Franc**, župni upravitelj v Kokri in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen.

10. **Geoheli Jožef**, župni upravitelj v Zaplani. Umorjen 27. julija 1942.

11. **Goričan Henrik**, kaplan. Od Nemcev pregnan iz mariborske škofije, odveden v KC Dachau, od koder se je vrnil domov, bil obsojen in zaprt.

12. **Grebenc p. Placid**, cistercijan. Obsojen v kočevskem procesu in po mučenju umorjen v Mozlju ali Jelendolu 24. oktobra 1943. Pozneje so ga prekopali in njegovo truplo prenesli na ribniško pokopališče na Hrvači. V grobu je imel okoli vratu še rožni venec.

13. **Hočevar Anton**, kaplan v Zagorju. Zaprt in izseljen od Nemcev leta 1941, strašno mučen in umorjen po komunistih v gozdovih med Šmarjem in Škofljico v noči med 26. in 27. oktobrom 1942.

14. **Horvat Ivan**, domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen junija 1945.

15. **Hren Anton**, župnik na Blokah. Umorjen 14. septembra l. 1943.

16. **Hrovat Anton**, župni upravitelj v Polomu in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen.

17. **Huth Srečko**, katehet v Št. Vidu nad Ljubljano. Bil pregnan od Nemcev. Med okupacijo je na skrivaj šel na Gorenjsko, kjer so

ga komunisti izvabili na Koprivnik v Bohinju pod pretvezo, da je treba prevideti nekega bolnika, pa so ga tam zavratno umorili 25. oktobra 1943.

18. **Jarc Alfonz**, župni upravitelj v Starem trgu. Umorjen koncem junija 1949.

19. **Jenko Janez**, kaplan v Žužemberku in domobranski kurat. Bil zajet na vlaku z domobranskimi ranjenci in umorjen v Kolečvju junija 1945.

20. **Kanduč Franc**, župnik v Kropi. Pregnan od Nemcev in ustreljen po komunistih pri Grahovem blizu Cerknice 26. decembra 1942, ko je šel maševati na podružnico sv. Štefana.

21. **Kastelic Vinko**, kaplan v Št. Jerneju na Dolenjskem. Umorjen 30. junija 1942 v Gorjancih.

22. **Kek Franc**, kanonik in profesor na gimnaziji v Novem mestu. Umorjen v Birčni vasi v Gorjancih 21. oktobra 1943.

23. **Kerč Boris**, domobranski kurat. Bil vrnjen iz Vetrinja in umorjen junija 1945.

24. **Kern Franc**, kaplan v Hinjah. Umorjen 21. aprila 1944.

25. **Klement p. Norbert**, križevniškega reda, kaplan v Metliki. Umorjen na Suhorju 29. novembra 1942. Komunisti so ga obesili za noge in mučili. Neki komunist mu je z nožem odprl na vratu žilo in si natočil v kozarec krvi, ki jo je izpil rekoč: „Farška kri daje moč.“

26. **Klobovs Anton**, kaplan v Mozlju in domobranski kurat. Vr-

njen iz Vetrinja in umorjen junija 1945.

27. **Kofalt Jožef**, begunec pred Nemci, kaplan v Adlešičih. Umorjen v Semiču 15. junija 1942.

28. **Komljanec Janko**, župnik v Prečni. Nasilno odveden in umorjen pri gradu Hmeljnik 17. junija 1942.

29. **Kramarič Franc**, kaplan v Starem trgu pri Ložu. Umorjen v svojem stanovanju 2. septembra 1942.

30. **Krašna Franc**, župni upravitelj v Sorici. Bil pregnan od Nemcev in umorjen po komunistih 7. januarja 1946 skupaj z dr. Filipom Trčeljem, ko sta se vračala iz Davče.

31. **Kremžar Marijan**. Misijonaril v Srbiji med preganjanimi Gorenjci in Štajerci, pa so ga 9. marca 1943 v Ribarski Banji ubili pripadniki komunistične skupine Pečančevih četnikov.

32. **Dr. Križaj Peter**, gimn. profesor. Obsojen na smrt in obesen v Ljubljani 20. marca 1946.

33. **Kunstelj Franc**, domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja, zverinsko mučen in umorjen junija 1945. Ker je dajal domobrancem vesoljno odvezo, so mu odsekali roki, pa je še s štrcljem dajal odvezo.

34. **Leiler Hubert**, kurat v bolnišnici na Golniku. Izselen po Nemcih in umorjen po komunistih na Viču 21. marca 1942.

35. **Lilija Melhijor**, salezijanec. Umorjen nekje na Dolenjskem 15. novembra 1944.

67 mlajših deklet se je udeležilo celodnevne duhovne obnove v nedeljo 5. marca v zavodu Malinckrodt, Ruta 3, Km 39,500, naslednjo nedeljo pa 46 fantov. Obakrat je obnovo vodil g. Janez Pintar (foto Ivan Makovec)

36. **Malovrh Franc**, kaplan v Moravčah. Izselden po Nemcih, po komunistih pa obsojen v „kočevskem procesu“ in ustreljen v Mozlju 12. oktobra 1943.

37. **Mavec Jakob**, domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

38. **Nahtigal Franc**, župnik v Št. Rupertu na Dolenjskem. Nasilno odveden, mučen in umorjen skupaj s svojim kaplanom Cvarom 18. junija 1942. Sama sta si morala skopati grob.

38. **Novak Henrik**, kaplan v Hijnjah. Grozno mučen in umorjen na prvi petek, 7. junija 1942, v Zvirčah. Naredili so posteljo iz vej, ga na njo položili in po ma-

lem žgali skoraj ves dan.

40. **Novak Ludvik**, salezijanec. Po bratih izdan, ko je prišel domov na obisk in umorjen pod Vremščico na Notranjskem 17. novembra 1943.

41. **Oblak Valetin**, zlatomašnik, župnik v Preseki pri Medvodah. Komunisti so ga poklicali, češ da je treba prevideti nekega bolnika, in ga ustrelili 21. septembra 1951.

42. **Omahna Jakob**, župnik v Dragatušu. Hudo mučen in umorjen 7. julija 1942.

43. **Perkan Viktor**, dekan v Ilirski Bistrici. 15. junija je pokopaval neko faranko na pokopališču v Jelšanah. Ko so krsto spu-

ščali v grob, ga je neki udbovec ustrelil v glavo, da je bil takoj mrtev.

44. **Pezdir Franc**, župni upravitelj v št. Vidu pri Cerknici in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

45. **Piščanc Lado**, kaplan v Cerknem. Skupaj s kaplanom Ludovikom Slugo in 13 farani obdolžen, da so Nemcem izdali partijsko šolo, in ustreljen 5. februarja 1944. Zdaj je prišlo na dan, da je šolo izdal komunistični major Hrastnik, pa nedolžnim žrtvam še ne dovolijo cerkvenega pogreba.

46. **Pokorn Jožef**, župni upravitelj na Preloki. Umorjen 15. novembra 1943.

47. **Polda Anton**, kaplan in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja, hudo mučen in umorjen pri Teharjih junija 1945. Tudi njemu so sekali roki kos za kosom, pa je še s štrcljem blagoslavljal in dajal odvezo.

48. **Pravhar Jožef**, župnik v Loškem potoku. Komunisti so ga mučili več mesecev in umorili na pokopališču v Črnomlju 10. septembra 1944.

49. **Raztresen Janez**, župnik na Suhorju. Umorjen 21. julija 1944.

50. **Remškar Ivan**, kaplan in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

51. **Salmič p. Ivan**, križevniškega reda, kaplan na Vinici. Divjaško ubit 13. novembra 1943 na hribu Slemine pri Žezljju.

52. **Savelli Viljem**, duhovnik

mariborske škofije. Pregar od Nemcev, nastavljen za kaplana v Starem trgu ob Kolpi in umorjen po komunistih. Datum neznan.

53. **Sluga Ludvik**, kaplan v Cerknem. Skupaj s sokaplanom Piščancem in 13 farani obdolžen, da so izdali partizansko šolo Nemcem, in ustreljen 5. februarja 1944. Zdaj je bivši častnik VOS-a Andrej Kranjc objavil, da omenjena kaplana nimata nobene zveze z nemškim napadom na partijsko šolo in da jo je izdal komunist major Jernej Hrastnik, pa nedolžnim žrtvam še ne dovolijo cerkvenega pogreba.

54. **Strupi Alojzij**, profesor v Škofovih zavodih v št. Vidu in begunec pred Nemci. Umrl v Naklem 17. avgusta na posledicah mučenja v komunističnih zaporih.

55. **Šink Matija**, kaplan v Fari pri Kostelu in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

56. **Šinkar Anton**, kaplan v Mirni peči in četniški kurat. Obsojen v „kočevskem procesu“ in umorjen v Mozlju 12. oktobra 1943.

57. **Šolar Jožef**, kaplan v Sodržici in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

58. **Dr. Terčelj Filip**, gimnazijski katehet. Skupaj s Francetom Krašno iz zasede umorjen pri Sorici 7. januarja 1946.

59. **Dr. Tom Franc**, kaplan na

Jesenicah. Umorjen 27. decembra 1945.

60. **Trček Stanko**, lazarist in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

61. **Turk Viktor**, župnik v Begunjah pri Cerknici. Umorjen pri Grčaricah 24. oktobra 1943. Sojetnik Rev. Janez Lavrih, zdaj župnik v Kinsleyu v Kansasu, mu je dal odvezo pred odhodom na morišče.

62. **Učak, p. Valerijan**, prior križevniškega reda. Umrl v umobolnici na Studencu na posledicah komunističnega mučenja.

63. **Dr. Zdešar Anton**, lazarist. Ubit v Jastrebarskem na Hrvaškem leta 1942.

64. **Zorman France**, domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

65. **Zorman Viktor**, kaplan v Žužemberku in domobranski kurat. Vrnjen iz Vetrinja in umorjen v juniju 1945.

66. **Žužek Karel**, župnik pri Sv. Vidu nad Cerknico. Umorjen 14. julija 1942.

67. **Alozij Obid**, beneški Slovenec, vikar v San Mauru pri Gorici, odpeljan in ubit 1944.

68. **Pirec Valentin**, župnik na Idriji pri Bači (Tolminsko). Pozimi 1945-46 so starega in bolnega odvekli v najhujši zimi na sredo vasi, kjer je ostal več ur v snegu. Terenci so se izmenjavali, ker niso prenašali hudega mraza. Župnik se od mraza ni opomogel; umrl je v bolnišnici.

69. **Pisk Anton**, upokojen žup-

nik v Kanalu, odpeljan 1944, mučen, umorjen v Gornji Tribuši občina Čepovan, Goriško.

70. **Zavadlav**, župnik v Gornjem Polju pri Kanalu. Umorjen poleti 1945, ko se je vračal s cerkvenega slavja pri Marijinem Celju pri Benečanski meji.

Naslednje so sicer pomorili Nemci, vendar po krivdi slovenskih komunistov, očitajoč jim sodelovanje z njimi:

71. **Duhovnik Tone**, kaplan v Preski pri Medvodah. Po Nemcih odveden v taborišče Matthesen. Ko je tam vrsta ljudi čakala na krematorij, je nekdo padel in g. Tone mu je priskočil na pomoč, nakar so ga pazniki poslali v krematorij skupaj z onim, ki je omedlel in mu je g. Tone pomagal.

72. **Gomilšek Franc**, dekan pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah. Izselen po Nemcih in ustreljen 26. oktobra 1943 v Knežji vasi pri Dobrniču.

73. **Platiša Ivan**, župnik v Smledniku. Izselen po Nemcih. Zaradi komunističnega napada na nemške vojake so ga Nemci ustrelili kot talca na Čatežu pod Zaplalom 28. oktobra 1943.

74. **Vitigoj Viktor**, kaplan. Skupaj s Platišem ustreljen po Nemcih na Čatežu 28. oktobra 1943.

Več kot sedemdesetim slovenskim duhovnikom je komunizem vzel življenje. Neizpodbitno je s tem dokazal, kako brebožen je.

Dr. Franc Blatnik

Mladina novega dne

Zborna recitacija v spomin domobrancev, pomorjenih po vojni leta 1945.

Nastopijo: Zbora in glasovi — mrtvih; zbor in glas — živih.

- Glas I   Slišim šumenje gozdov,
                  slišim tuljenje vetrov...
- Zbor I   Slišimo časa tek...
- Zbora I + II   Čakamo... čakamo,
                  da se izpolnil bo vek.
- Zbor II   Čakamo v temi grobov,
                  čakamo strnjeni v prst!
- Zbor I   Bratje, soborci — junakov sinovi..., mi čakamo,
- Glas I   da v rokah nekoga iz vaših vrst,
                  zdrobijo se lažnega molka okovi;
                  da vrne resnica zagon vam za rast
                  in našim imenom ukradeno čast...
- Zbor I   Pokopljejo naj naše trudne kosti,
                  da končno, za vedno, naš duh se sprostí...
- Prost, prost, prost...!
                  Zadnjih želja in zadnjih skrbi!
- Glas   Skrbi zate, ki si mojega rodu rod!
- Glas   Skrbi zate, ki nadaljuješ mojo pretrgano pot!
- Glas   Skrbi zate, ki te niso prekrili gozdovi...
- Zbor I   Želja, da iz naše prelite krvi
                  pognali bi narodu zvesti sinovi!
                  Da iz vas, ki ste seme rodu,
                  zraste potomstvo:
                  Sloveniji v slavo in Stvarniku v čast!
- Glas I   Slišim šumenje gozdov,

Recitirano, v režiji in priredbi lic. Stanka Jerebiča, na „Praznik slovenskih junakov“ dne 5. junija 1977 v Slovenski hiši (Buenos Aires) v okviru vsakoletne spominske slovesnosti „Zedinjene Slovenije“ — žrtvam komunistične revolucije.

slišim tuljenje vetrov...

Čakam...

Zbor II

Pozabi... pozabi... pozabi...!

Kje je že čas!

Tudi oni so že pozabili na nas.

Kdo spomni se nas, ki ležimo v Rogu?

Kdo spomni se bratov v trboveljskem rovu?

Bili smo izdani — pobiti — poklani.

Zdaj tukaj smo sami, smo sami, smo sami...

Glas II

Za nami zapira se čas.

Telesa trohne —

a človeški nemir je še vedno v nas!

Strašno nepriznana pravica boli...

Zbor II

Sin — vnuk — soborec!

Ti veš resnico!

Povej, kdo je kriv!

Tvoja dolžnost je!

Ti si še živ!

Glas II

Vaš molk se je zgrnil prek naših kosti...

Zbor II

Vaš molk, sinovi, vas same razkrajaja!

Vaš molk, soborci, vaš molk je — izdaja!

Glas I

Zaupaj, brat moj, zaupaj, zaupaj!

Še vedno ostalo zadosti je prič...

Saj smo še včeraj borili se skupaj!

Prijateljstvo veže preko grobov.

Dokler bo eden od naših živel,

bo pričal resnico, da zve jo ves svet,

in svet se bo zdrznil od groze — vzkipe!

Zaupajte, bratje, zvestobi rodov...

Zbor II

Mogoče le niso zabili na nas...

A kje so tedaj?

Mar vsi so pobiti?

Ali še vedno po ječah zaprti,

pozabljeni sami — pa vendar ne strti?

preganjani, mučeni, zvezanih rok,

Glas II

Živim — o groza — izteka se čas!

Kaj, če pomró brez zvestih otrok?

Zbor II

Kdo bo razkrinkal brezbožni zločin?

Kdo bo izpolnil našo nalogo?

Kdo rešil bo rablje in nas bolečin?
Kdo bo spremenil slovensko usodo?

Glas II
Zbora I + II

Leta teko in izteka se čas...!
O, kje ste priče! Čakajte na vas
mi mrtvi — trpimo rdečo izdajo,
mi mrtvi — trpimo, ker laž in zločin
zastrupljata narod do samih globin!
Oj priče, oj priče, še vedno je čas!

Glas
Glas
Glas
Glas II

Četudi v zaporu ste — kje je vaš glas?
Četudi izgnani — spomnite se nas!
Četudi trpite — z resnico na plan!
Dvignite glave! Za vas je še dan!

Zbor II

Kdor grozi bil priča je in ne govori,
je kot izdajalec, ki v boju beži!
Zato, brat soborec, če res si še prost,
tvoj glas naj pričuje,
tvoj krik je dolžnost!
Ti bodi glasnik naše grozne resnice,
Tvoj molk — je potaz!
Tvoj molk — naše vice!

Glas I

Soborci sinovi — in vnuki junakov,
vi — upanje naše, vi — up vseh rojakov,
ne bojte se njih, ki so ukradli oblast!
Borite naprej se za narod in čast!

Zbora I + II

Resnica je ista in isto nebo
in isti je narod in ...isto je zlo!

Glas II

Naše ime bo po krivem prekleto.
Narod prevaran bo hiral na laži.
Moj Bog, to boli!
Usmili se nas,
saj za Te in narod prelili smo kri!

Zbora I + II

Oče naš, Stvarnik vesolja, naš Bog,
Tebe rotimo iz teme prepada;
mrtvi Te prosimo, vklenjenih rok:
narod slovenski reši razpada!
Reši laži — povelčaj Resnico!
Reši sovraštva — obudi Pravico!
Reši slepote — razumu daj Luč!
Reši napuha — Ljubezni daj ključ!

Zbor III

Proč malodušje! Proč sile teme!

Mi smo mladina novega dne!

Slava! Slava vam, branitelji Resnice,

pričevalci Duha — človeške Pravice!

Narod se klanja vašim imenom,

Junaki ste naši! —

vzor mladim Slovenom!

V tujini smo zrasli — tretji že rod —

in vi ste naš prapor, naš zgled, kažipot,

ki nam, vašim vnukom, bo vedno presvet!

Resnica zmaguje!

Zločin je preklet!

Očetje o vaši nam pravijo slavi,

o vaši zvestobi, o žrtvi krvavi,

zato smo zdaj tu — ob vaši zastavi!

Glas III

Za skupna načela se bomo borili:

Zbor III

vaši grobovi nam bodo branik!

Glas III

Nismo, ne bomo na vas pozabili:

Zbor III

naše naj delo — bo vam spomenik!

Zastava vihra!

Za Resnico, Svobodo, Pravico — do Zmage!

Mi gremo naprej, vsi sklenjenih rok,

in geslo je naše:

Zbori I + II + III

Dom, Narod, Bog!

Pesem:

Naj čuje nas presveti Bog in zemlje krog!

Nam trobojnice svobodno vihrajo,

duše hvalnice v radosti igrajo,

Mir v deželi! naše geslo je,

saj sinovi smo Slovenije,

naše lepe, slavne matere.

V slogi bratski hvali naj Bogá vsa Slovenija!

Palme mučeništva so zrastle tudi na naših tleh, naša domača zemlja je orošena z mučeniško krvjo naših bratov in sester, ki ste jih poznali, z njimi delali, z njimi v cerkev hodili, z njimi živeli. Morali so dati življenje, ker so odklanjali, česar po vesti in po svojem prepričanju niso mogli in niso smeli storiti. Zvesti in stanovitni so bili v veri, zato so morali pasti.

Ni prav nobenega dvoma, da smo prav v teh pravih mučenikih dobili vzvišene vzornike in prekrasne zglede mučeništva.

Škof dr. Gregorij Rožman

Mrtvi junak dekletu

Počivam dolgo že v tej hladni
jami,
kot nekdanj vasovalec nič ne spim,
zvečer pod okno tvoje prihitim,
objamem te s koščenimi rokami.
Sosedov se je rešil zadnji hip,
gotovo ti prinesel je novico,
da tu ležim povezan z ostro žico
in da končan je mojih dni utrip.
A vidim vse, kot šel bi skozi vas:
za dvorom zopet češnjev cvet
poganja,

glej, mater vidim, ki se k molku
sklanja,
— čez noč se zgubil lepi je obraz.
Kdo letos bo bandera naša nosil,
kdo pritrkaval bo za sveti dan,
kdo bo otavo spravil in pokosil,
saj tu smo: Tone, Riko, dobri
Jan?

Na večer pridemo do vas prav vsi
povasovat na polje in v domove,
poprosit vas za češnjeve cvetove,
saj ni nad nami rož, le kup prsti.

Marijan Jakopič

Zadnji dve leti vojne in prva leta po vojni so slovenski komunisti zvesto posnemali sovjetske metode in stalinistično prakso. Po vojni je bila Jugoslavija izven ZSSR najbolj stalinistična država. Nesrečna olajševalna okolnost marsikaterega partijca je bila človeška nezrelost. Marsikak nadarjen mladi človek se je takrat za vse življenje obremenil s težkimi dejanji zoper bližnjika. Toda to ni le breme posameznikov, to je breme eksaltirane vizije.

Edvard Kocbek

Boris Pahor Edvardu Kocbeku:

Kaj bi bilo po tvojem potrebno storiti glede na nezaslišano usodo domobrancev?

Kocbek:

Predvsem si jo moramo vzdigniti iz zanikanja v javno priznanje. Vzdigniti si jo moramo iz potlačene in pohabljene zavesti v jasno in pogumno zavest. Odgovorni ljudje nam morajo razložiti, kako je mogla osvobodilna zmaga spočeti iz sebe tako ostudno bojazen pred nasprotnikom. Povedati nam morajo, kako more odgovornost do zgodovine odvezati od odgovornosti za človeka. Toda kako naj se približamo demonu uničevalcu, da ne zadivja znova? Edino tako, da mu zatrdimo, da ni nobene veljavne teorije, ki bi pavšalno določala žrtve svetovno-zgodovinskega poslanstva in abstraktno razpolagala s smrtjo sočloveka. Gre torej za javno priznanje krivde, ki se tiče nas vseh. Tako dolgo se ne bomo znebili preganjavnice in more, dokler javno ne priznamo krivde, svoje velike krivde. Brez tega dejanja Slovenci ne bomo nikoli stopili v čisto in jasno ozračje prihodnosti.

Dušni pastirji

ob 30 letnici prihoda v Argentino

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman nam je v begunska taborišča po Avstriji in Italiji pred odhodom v novi svet pisal pastirsko pismo, katerega osrednja misel je bila: „Bog vas pošilja med druge narode, ki doslej Slovencev še niso poznali, da bi z zgledom pravega krščanskega življenja tem narodom svetili. Za nas velja, kar je Tobija v asirski sužnosti rekel svojim rojakom: „Slavite Gospoda vpričo narodov, zakaj on sam nas je razpršil med nje! Pokažite jim njegovo veličino, hvalite ga vpričo živih! On je namreč naš Gospod in Bog, on je naš Oče na veke.““

Ko ob tridesetletnici teh očetovskih navodil, dragi slovenski verniki, gledamo v preteklost, nam iz srca vró besede veselja, zahvale in zaskrbljenosti.

Hvala Ti, vsemogočni Bog, da si nas po Mariji Pomagaj očetovsko vodil: pripeljal prek morja, nam pomagal in nas tolažil. Hvala Ti, da smo ostali povezani s Teboj in med seboj. Hvala Ti, da smo po uvidevnosti Rima in tukajšnjih škofov mogli organizirati slovensko dušno pastirstvo. saj smo tako laže mogli uresničevati želje danes že rajnega nadpastirja Gregorija.

Hudo pa nam je je, da so ne-

kateri pozabili škofova navodila. Skrbi nas njihova večnost.

Vsem vernikom dobre volje, tako vam, ki ste zapustili Slovence in prek begunskih taborišč prišli v Argentino, kot tudi tistim, ki ste že tu rojeni, kliče danes, ob začetku četrtega desetletja našega življenja na južni polobli ob Srebrni reki: „še trdneje se povežimo, še bolj intenzivno gradimo naše versko občestvo, da bomo tako močnejše povezani z Bogom in živ zgled vere vsem in vsakomur! Naše življenje ne bo prazno, pač pa bogato. Slovenska emigracija bo tako izpolnila poslanstvo, ki ji ga je nakazal škof Rožman.“

V zaupanju v Boga in v pomoč Marije Pomagaj vas zato, predragi slovenski verniki, vabimo, da posvetite vso skrb:

1. družinski molitvi in posvetitvi družin presvetemu Srcu Jezusovemu in brezmadežnemu Srcu Marijinemu ter verskemu in slovenskemu tisku;

2. slovenski nedeljski maši in svetim uram: pri nedeljski maši družimo najsvetejšo daritev in prejem sv. obhajila, božjo in slovensko besedo ter tako najučinkoviteje utrjujemo naše občestvo, ki je živ kamen Cerkve v Argentini in v Sloveniji, ene Kristu-

sove Cerkve; pri svetih urah pa zadoščujemo Jezusovemu Srcu, se mu priporočamo in se nam nudi lepa priložnost za zakrament sv. pokore.

3. razumevanju in krščanski ljubezni do vseh rojakov, do vse naše skupnosti, do škofij, v katerih živimo, do Cerkve v Sloveniji in po vseh kontinentih, kjer

žive naši rojaki ter v veri, upanju in ljubezni grade božje kraljestvo na svetu.

Orehar Anton, Lamovšek Matija, Gregor Mali, Koman Boris, Guštin Jože, Petek Janez, Novak France ml., Horn Jože, Starc Alojzij, Škerbec Jože, Borštinar Matija, Bergant Franc, Pintar Janez.

V gorenjsko oziram se skalnato stran... (Lojze Perko)

Pozdrav rojakom v Sloveniji in po svetu

Ob tridesetletnici Društva „Zedinjena Slovenija“ v Buenos Airesu pošiljamo njeni člani vsem rojakom po svetu, v domovini ali že v svetu rojenim, vsem, ki v svojih srcih nosijo ideale svojih svobodnih očetov in dedov, vsem, ki se zavedajo, da slovenstvo ni le kri ali folklor, ampak zakoličenost v zavesti naše skupne slovenske usode ter privolitev vanjo — nadvse prisrčen pozdrav!

Še poseben pozdrav želimo poslati našim bratom v domovini, tem, ki skozi vsa ta desetletja čuvajo v sebi in v svojih ogenj ljubezni do narodnih in verskih svetinj, boreč se proti toku, oblastem, ki se morejo obdržati na uzurpiranem prestolu samo z nasiljem, s širjenjem materializma, rezanjem korenin vsemu, kar bi moglo roditi svobodo.

Člani društva „Zedinjena Slovenija“ bratsko pozdravljamo vse druge svobodne slovenske organizacije v emigraciji. Moč vsake organizacije, na kateremkoli od petih kontinentov že živi, in ne oziraje se na njeno številčno moč, ampak na duha, ki jo povezuje, je opora vsem ostalim svobodnim slovenskim organizacijam po svetu. Toda, ko z vsem srcem podpi-

ramo rast te naše „Slovenije v svetu“, ponovno poudarimo — tako našim prijateljem, ki se kdaj bojijo, kakor našim nasprotnikom, ki bi si tega želeli... — da zamisel „Slovenije v svetu“, vsak dan močnejše, ni noben pobeg od nujnega aktivnega dela za čimprejšnjo svobodo naroda doma.

Način dela „Slovenije v svetu“ je različen od dela v domovini, kakor je življenje v emigraciji drugačno od življenja na rodni zemlji. Kot politična emigracija se zavedamo, da je naše poslanstvo osvoboditev Slovenije. Pri tej nalogi pa ne uporabljamo orožja, ampak neizmerno moč resnice. Zavedamo se dolžnosti pričevanja pred svetom, da je komunizem največja nesreča za slovenski narod, kateremu je povzročil množico nedolžnih žrtev. Če je res kdaj za druge emigracije veljalo, da žal niso ničesar pozabile, pa se tudi v svetu ničesar naučile — z našo ni tako. Če česa nismo pozabili, je zato, ker tistega ne smemo. Bog ve, da to ni iz sovraštva do nikogar, ampak iz pravilne ljubezni do resnice, do nas samih in do našega naroda.

V tridesetih letih smo kdaj menjali način dela, nikdar pa zapustili svojih načel niti ne osnovnega cilja: s širjenjem zdrave narodne zavesti ter s poglobljanjem krščanstva v nas doseči končno zmago nad sovražnikom človeka in narodov, nad komunizmom. Naše politične emigracije bo konec šele takrat, ko bo prenehal vzrok, zaradi katerega se je rodila, ko bo spet zavladata svoboda nad našim narodom. Naša moč, kot članov majhnega naroda, je v visoki kakovosti našega dela, moralni klenosti, kulturni globini, trdni povezanosti med seboj, zasidranosti v preteklost in v veri v narodovo življenjsko silo. To je slovenska pot.

Zavedamo se, da ni nobeno delo za skupno dobro možno brez stalnega moralnega pretrda v nas samih. Vemo pa tudi, da nikdar ni bila in da tudi danes nikjer na svetu ni možna svoboda vesti, vere in kulture, če prej ne pride do politične svobode.

Zavedamo se, da nobeno naše delo ne bo rodilo zdravega sadu, dokler mirno in z ljubeznijo ne pristanemo na usodo, ki nam je bila dana. Vemo pa tudi, kako je ista usoda prek trpljenja očistila naša srca in um, dala pa tudi možnost za širino vizije in za delovanje, kakršnega doslej nismo poznali.

Zavedamo se, da noben narod na svetu ni povsem neodvisen, in zavračamo vsako iluzorno in ne-

realistično iskanje rešitev, vemo pa tudi, da imamo pravico in možnost, da pridemo do nujne narodne samostojnosti. Z narodom je kot s človekom: pride doba, ko mora prevzeti nase vso težo lastne odgovornosti; sicer ne dozori in je nevarnost, da propade. Vemo, da še noben narod ni izginil, če je le hotel živeti, in da vera v lepšo bodočnost našega naroda ne more opešati, če je v nas upanje. Upanje pa je večno, kadar je v nas — ljubezen. Slovenska tisočletna usoda plavati proti toku masovnih pritiskov nas je usposobila za samostojno življenje v svetu, ki ne trpi svobodnjakov, tako v okviru marksističnih diktatur kakor v standariziranem svetu konzumne družbe.

Zavedajoč se svojega poslanstva, vseh težav, ki nam jih to nalaga, pa tudi veličine trenutka, v katerega nas je Bog postavil, pozdravljamo vse svoje brate doma in po svetu z rekom „Živeti in umreti za slovenstvo!“ Ni bil Slomšek edini, ki je pred sto petdesetimi leti tako mislil, je pa bil on tisti, ki je na glas izrekel geslo, katero je za našo osebno in narodno rast danes prav tako — kakor takrat — življenjsko nujno.

S pogumom v srcu smo blizu vseh pogumnih slovenskih src!

April 1978.

Zedinjena Slovenija
Buenos Aires

O naših verskih običajih po naših domovih in v skupnosti

BINKOŠTI

Poleg božiča in velike noči so binkošti pač največji in najpomembnejši praznik. Beseda sama pomeni — petdeseti dan; v stari zavezi petdeseti dan po izhodu iz Egipta, ko je Bog dal Izraelcem postavo na Sinajski gori, in v novi zavezi pa petdeseti dan po Jezusovem vstajenju, ko je Sveti Duh prišel nad apostole, ki so bili z Marijo zbrani na istem kraju.

Bili so časi, ko je binkoštno slavlje trajalo skozi ves teden v osmini. Kasneje se je skrčilo poleg binkoštno sobotne vigilijske na tri dni: nedelja, ponedeljek in torek; potem sta ostala samo še nedelja in ponedeljek; danes pa tudi ponedeljek ni več prazničen dan.

In ne vem — naj si pač vsakdo sam sebi zastavi vprašanje in si nanj tudi skuša odgovoriti: ali ne zgublja danes med nami binkoštni praznik na svoji izredni pomembnosti in ne gre morda v našem liturgičnem življenju mimo nas preveč hitro — kot ena izmed običajnih nedelj?

Pa nam je vendarle vprav današnji čas tako nujno in važno, da se zavedamo, kako potreb-

na nam je prisotnost in pomoč Svetega Duha!

Jezus je apostolom obljubil (Jan 14, 26): „Tolažnik Sveti Duh pa, ki ga bo Oče poslal v mojem imenu, vas bo učil vsega in spomnil vsega, kar sem vam povedal.“

Če kdaj, potem smo prav v naših časih tako nujno potrebni, da nas Sveti Duh uči na naši življenjski poti, na kateri srečujemo toliko nevarnosti in negotovosti, zank in ovir.

In kako blagodejna pa tolažbe polna nam mora biti obljuba, ki jo je Jezus dal apostolom pri zadnji večerji (Jan 14, 16): „In jaz bom prosil Očeta in vam bo dal drugega Tolažnika, da ostane pri vas vekomaj...“ Pa dodajmo še besedo apostola Pavla, ki v prvem pismu Korinčanom kliče (1 Kor 3, 16): „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da božji Duh v vas prebiva?“

Če se le nekoliko pomudimo pri teh mislih, nam prav gotovo morajo biti v vzpodbudo za odločitev, da bomo po zgledu naših prednikov neprestano in zvesto skušali ohranjati, poživljati in poglobljati vsakdo zase posamič in pa skupno po naših domovih, v naših družinah zaupno češčenje

Tolažnika Svetega Duha in se dnevno ter ob vsakem odločilnem koraku zatekali k njemu.

Pomislimo samo na češčenje, ki ga je bil pri naših prednikih in ga je še tudi danes deležen Sv. Duh v naših domovih!

Iz evangelija (Luka 3, 22) vemo o Jezusovem krstu v Jordanu, da „je nadenj prišel Sveti Duh v telesni podobi kakor golob.“ Odtod se je udomačila tako splošno razširjena navada, da Svetega Duha upodabljamo z belim golobom, ki visi po naših domovih navadno v „hiši“, v dnevnem družinskem skupnem prostoru v bogkovem kotu ali pa sredi nad mizo.

Kuret nam v „Prazničnem letu Slovencev“ (II-21) opisuje, da ga „narede iz izpihanega jajca, ki mu nalepijo nagubana papirnata krila in rep; še pogosteje pa je iz dveh umetno izrezljanih koščkov lesa... Na Dolenjskem obesijo 'Duha' v bogkov kot na sredo pisanega venca umetnih cvetlic... Na Notranjskem visi lesen golobček Sveti Duh nad mizo, tako da je zmerom nad skledo na mizi. Včasih ga z nitjo zvežejo z vrati. Spusti se nad mizo, kadar se vrata odpró, in vzdigne se pod strop, kadar se za pró...“

Ponekod ga imajo tudi v stekleni buči. O njem nam s pesniško besedo piše Emilijan Ceve: „Steklena buča se lepo sveti in okna odsevajo v njej s svojimi križi in rožami. Včasih se mi

zazdi, da golobček v njej nalahno utriplje s krili, tako nalahno, kot bi naletaval sneg. Njegovo telo je iz zlatega in srebrnega stanio-la in v rdečem kljunu drži papirnato hostijo...“

Kako bloboke skrivnosti so tu prikazane in našega vernega človeka ob vsakem pogledu spominjajo, da nas Jezus po svojem odrešenju ni pustil samih na svetu: ostal je med nami in se nam daje v dušno hrano v sveti Evharistiji in poslal nam je Svetega Duha, da nas vodi. In sv. Pavel nam zagotavlja (Rimlj 8, 14): „Kateri koli se dajo voditi božjemu Duhu, so otroci božji.“

Prav nič težko nam ne bo, da dandanes pod našim domačim krovom, v našem družinskem krogu izberemo to ali ono obliko, ki se nam zdi pač najprimernejša, in sledimo zgledu naših z globoko in živo vero prežetih prednikov, da tudi v našem domu dobi svoje častno mesto upodobljeni Sveti Duh, ki naj nam budi trajno zaupanje v njegovo prisotnost in pomoč.

Binkošti so v naši stari domovini osrednji pomladanski praznik. Zato tudi za te dneve ne manjka z zelenjem in cvetjem okrašenih hiš, oken in vrat. In z vodo, ki so jo blagoslovili na fari na binkoštno vigilijo, pokropijo polja, travnike in vrtove, našo zemljo, ki nam daje vsakdanji kruh...

Med oznanili pri naših mašah so nas tudi naši dušni pastirji

Mlin na Dolenjskem (Lojze Perko)

opozorili, da pravočasno pričnemo doma s kratkimi skupnimi devtdnevnimi molitvami k binkoštnemu prazniku, da si ponovno izprosimo sedmerih darov Svetega Duha. Tudi naše male navajajmo, da se bodo za uspešno izpolnjevanje svojih dnevnih dolžnosti navadili zatekati se s kratko mislijo k Sv. Duhu.

Binkoštni praznike je doma spremljalo še mnogo lepih in bogatih običajev ter navad: zvonjenje s pritrkavanjem, streljanje, kresovanje, obhodi po polju z blagoslovljeno vodo, postavljanje

križčkov ob njivah, zaljšanje hiš, oken in vrat z zelenjem in cvetjem, postavljanje mlajev in slavolokov na vasi in pred cerkvi-jo...

Binkošti so tudi dan birme!

Birma je seveda izredno pomemben dogodek v človeškem življenju, ki ima globok notranji, zakramentalni pomen; pa jo seveda spremljajo tudi bogate in pestre zunanje okoliščine.

Že vnaprej je treba skrbno izbrati dobrega botra, da bo z besedo in zglednim življenjem podpiral birmanca. Birmanec mora nato sam osebno prositi izbrano osebo za botra. Birmancu mora boter kupiti klobuk — dovolj velik, da ga bo za praznike nosil vse življenje — nič ne dé, če pri tem na dan birme seže birmancu preko ušes! Birmanka mora dobiti venček.

Botrinstvo velja za sveto, duhovno sorodstvo. Bila je navada, da so se mimogredoč pri hiši, s katero so bili v botrinstvu, odkrivali. Mladim birmancem „Miklavž“ nosi tudi pri botru ali botrici. Birmanca morata za osebne praznike (god, rojstni dan) botru in botri voščiti...

Na dan birme je seveda vse najbolj praznično. Po birmi so pred cerkvi-jo stojnice, ki vabijo in mičejo. Boter mora birmancu napolniti culico s sladkarijami; morda bodo zraven tudi — orglice. V spomin pa mu bo molitvenik in rožni venec. Danes

seveda zlasti po mestih ne sme manjkati — ura.

In potem pride obed v gostilni; če je pa birmančev dom blizu cerkve, je pa seveda gostija na njegovem domu.

Kuret pa nam svoj opis birme končuje (II-45): „Tako je minil starosvetni birmanski praznik v skromnosti, a vendar v nič manjšem veselju kakor dandanašnji.“

TELOVO

Praznik presvetega Rešnjega telesa, praznik presvete Evharistije. Pravzaprav je njegov dan veliki četrtek ob praznovanju zadnje večerje. Vendar pa v svetem trodnevju prevladuje misel Kristusovega odrešilnega trpljenja, ki se je pričelo vprav na ta večer. Zato je nujni notranji potrebi vernega človeka Cerkev v teku stoletij zadostila v 14. stoletju z uvedbo posebnega praznika sv. Rešnjega telesa, ki se praznuje na četrtek po prazniku sv. Trojice. Zunanja slovesnost pa je danes od nekdanj zapovedanega praznika prešla na naslednjo nedeljo v osmini, ker je četrtek postal navaden delaven dan.

V prelepi obliki nam je Kuret v svojem delu „Praznično leto Slovencev“ (II-57) prikazal notranji pomen in zunanji sijaj in blesk praznovanja Telovega na Slovenskem. Zato navajamo odgovarjajoči odstavek dobesedno:

„Z rastočim češčenjem oltarnega Zakramenta je dobivalo obhajanje njegovega praznika čim-

dalje jasnejše oblike. Značilno zanj je, da Evharistijo vzdignejo iz tabernaklja in jo v razkošnem sprevedu ponesó na ulice in ceste, med polja in travnike. V bleščeči zlati monštranci, pod brokatnim vladarskim nebom, v spremstvu bander, godbe in pevcev, ob streljanju možnarjev in pušk, med zelenjem, cvetjem in gorečimi svečami je Gospod v beli hostiji nastopil odslej vsako leto svojo zmagoslavno pot. Telovska procesija ni toliko prošnja ali spokorna procesija, marveč zlasti izpoved vere, slavlje Evharistije in pričevanje za katoliško Cerkev, dasi ne opušča prošnja za božje varstvo in pomoč.

Med petjem čudovitih himen se ustavi pri štirih oltarjih, postavljenih proti vsem štirim stranem neba. Tu bere diakon začetek vseh štirih evangelijev, pred vsakim oltarjem po enega. Nato pa slede tako pomembne, slovesno péte prošnje za varstvo pred strelo in hudo uro, pred kugo, lakoto, vojsko in vsakim zlom, pred naglo in nepredvideno smrtjo, prošnje za sad zemlje in zoper sovražnike svete Cerkve ter za varstvo Cerkve same. In med samim blagoslovom z Najsvetejšim prosi duhovnik za blagoslov, obrambo in varstvo kraja in njegovih prebivalcev, polja in zemeljskih sadov.

Tako pomembna in obétavna moč te procesije je že od vsega početka zbudjala neizmerno zaupa-

nje vanjo. Zato prihaja v Telovem na dan, karkoli ljudstvo in cerkev premoreta razkošja in sijaja.“ — Tako Kuret.

Te nekdanje telovske procesije bi lahko razdelili v dve vrsti. Mestne so imele značaj slovesne manifestacije, ki so jim dajali in večali bleščeči zunanji sijaj s svojo udeležbo dostojanstveniki, šole, vojaška godba, narodne noše, zastopstva javnih ustanov in združenj. Vse hiše so bile okrašene z drevesnimi, predvsem brezovimi vejami, vsa okna v zelenju, cvetju, s svečami in oltarčki. Po pločnikih je bilo vse polno gledavcev.

Podeželske procesije pa so bile izraz globoke notranje pobožnosti. Tu ni bilo gledavcev ob poteh in njivah, kadar se je vila procesija. Vse se je uvrstilo v sprevod, vse je molilo in pelo v globokem verskem doživetju in v češčenju presvete Evharistije. Pred cerkvijo in po vaških poteh so stali ozaljšani mlaji in slavaloki z nabožnimi napisi. Vse hiše v zelenju, v vseh oknih cvetje in sveče. In Gospod je šel med svojimi verniki skozi polja, travnike in mimo vrtov; in je delil — blagoslov...

Tako je bilo — nekoč... Tudi Kuret pravi v svojem opisu telovskih procesij: „Novi časi so prinesli tudi na našem podeželju velike spremembe, zato je le malo ohranjen stari sijaj telovskih procesij. Naši opisi podajajo v glavnem podobo, ki je veljala do druge svetovne vojne.“

Ali se ne zdi našim bravcem, da se moramo mi v zdomstvu, kjer nam je količkaj možno, na vsak način potruditi, da v naših slovenskih procesijah javno izkažemo čast presveti Evharistiji, da to javno pričevanje naše vere zvesto ohranjamo in v to navajamo tudi naš mladi rod in da končno v naše prošnje pri procesiji vključujemo prav posebej prošnjo za svobodno versko izpovedovanje in javno pričevanje naše vere po vsem svetu, kjer je to danes onemogočeno!

Pri našem pomenkovanju o domačih verskih običajih in navadah v našem družinskem in skupnem življenju se prvenstveno ustavljamo le pri takih, o katerih se nam zdi, da jih lahko ohranjamo ali poživljamo redno v našem zdomskem okolju, v naših novih okoliščinah.

Vprav zato se nismo pomudili pri tako zanimivem koroškem štehvanju, pri naših poletnih svetnikih, npr. pri sv. Medardu, zavetniku koscev; ali pri sv. Vidu, ki je eden izmed „14 pomočnikov v sili“; tudi ne pri kresovanju ob prazniku sv. Janeza Krstnika ob višku poletnega časa, ki bi sicer po svojem bogatem zakladu obredov, običajev, šeg in navad zaslužilo posebno in obsežno obravnavanje; dalje pri obredih in navadah ob košnji, ob žetvi, pri mlatvi itd. Živimo pač v prav nasprotnih letnih časih.

Prof. Božidar Bajuk

Modernost česčenja

Jezusovega srca

Jezus je ena sama oseba, božja oseba. Ime mu je bilo dano, potem ko se je učlovečil kot druga božja oseba. In kakor pri nas ljudeh, ki smo vsi deležni človeške narave, a se dokončno individualno razlikujemo vsak po svoji osebi, osebno ime pomeni (kolikor je to mogoče) enkratnost vsakogar izmed nas, tako pomeni Jezus (in vse, kar je v tem imenu vključeno) v zadnji analizi skrivnostno drugo božjo osebo, ki je ne le Bog, marveč tudi — od določenega zgodovinskega trenutka naprej — resnični človek.

Človek biva in deluje kot eno osebno bitje. Čuti, spoznava, čuti, vzljubi, čuti, ljubi, čuti, se odloča, čuti, deluje, čuti, se zaveda. Tako doživlja svet, čigar del je, na sicer obče človeški način, a vendar tudi čisto enkratno osebno, in ga osebno — po svoje istoveti v skladu s svojo neuničljivo težnjo po čisto osebni sreči.

Zaradi prirojene težnje po osebni sreči človek nujno ljubi sebe kot osebo. Vsak človek ljubi sebe — in vendar vsak po svoje. Ta težnja je najmočnejša od vseh človekovih teženj. Pod njenim vplivom je človek kot eno osebno bitje — torej na osebno, svoj-

ski način — osredotočen na iskanje in odkrivanje dobrin, na njih pridobivanje in ohranjevanje. Vsaka dobrina prispeva na svoj način k njegovi sreči, a utešiti je stalno ne more, ker ni neizmerna.

Kolikor je to osredotočeno, osebno živeto teženje in delovanje zavestno usmerjeno v iskanje, odkrivanje, pridobivanje in ohranjevanje dobrin, ga imenujemo človeško srce. Zdi se, da ima vsako ljudstvo kakšno besedo, s katero simbolizira to občečloveško izkustvo. So jeziki, na primer latinščina in od nje odvisni romanski jeziki, ki z isto besedo označujejo fizično srce, ki so ga nekoč imeli za osrednji človeški organ, in zgoraj opisano osrednje človeško čutenje. Drugi jeziki, na primer japonščina, imajo za obe danosti čisto različne besede. Ker se v osebno osrednje teženje steka več različnih komponent (miselna, telesna, družbena), ki na svoj način vtisnejo človekovemu srcu pečat, nekateri jeziki spet s posebnimi izrazi to poudarjajo. Pri nas na Japonskem razlikujemo med običajno velikodušnim (KOKORO NO HIROI HITO, dobesedno: človek s širokim srcem) in priložnostno veli-

kodušnim srcem (KANDAI NA KIMOČI, dobesedno: širokodušno čutenje).

Zgodovina izpričuje, kako težko je človeku, da ljubi vsakega sočloveka tako osebno kakor sebe in da v tem resnično čuti del sreče. Zgodovina tudi izpričuje, kako težko je človeku, da spozna in ljubi Boga kot največjo dobro in svoje osebne sreče. Kjerkoli in kadarkoli se torej človek vzpne nad svojo sebičnost, živeto v koordinatah posameznika in skupine, si po pravici s pridevniki občudovanja, priznanja in hvaležnosti lastimo srce, odgovorno za takšno ali takšna dejanja. Četudi to dejanje nesebičnosti zaradi posebnih razmer ni kronano ne z vidnim ne s priznanim uspehom, pomeni vendar prispevek k sreči velikega števila ljudi; v lu-

či vere v božjo Previdnost pomeni oblikovanje — pravzaprav sooblikovanje — usode vsega sveta.

Druga božja oseba, božji sin, je hotel človeka kot človek odrešiti. Kot človek določene dobe, določenega ljudstva, določene družinske pripadnosti, določene kraja. Za srečo v družbi božjih oseb, za srečo torej, o kateri se nam ne bi moglo niti sanjati. Kar nam narava razodeva osrečujoče resničnega, resnično dobrega, skrivnostno lepega, je del te sreče. Od svojega spočetja do vnebohoda je božji sin kot človek Jezus živel, mislil in čutil, delal in trpel (po volji svojega Očeta) izključno za srečo človeka, katerakoli, kjerkoli na Adamovem planetu. V primeru človeka Jezusa lahko govorimo v najčištejšem smislu besede o Srcu.

In vendar: z vso svojo popolno človeško naravo je Jezus druga božja oseba. Vsak izmed nas je deležen človeške narave kot človeška oseba, Jezus pa je deležen človeške narave kot Bog. V skladu z zgoraj razčlenjenim pomenom besede „srce“ moramo reči, da je vsa resnica, vsa dobrot, vsa lepota Jezusovega srca resnica, dobrot, lepota druge božje osebe, božjega sina, ki je hotel biti človek od določenega zgodovinskega trenutka naprej. Vsaka božja oseba ima božje Srce, ker je oseba v najpopolnejšem pomenu te besede. A božji sin lahko, do določenega zgodovinskega trenutka naprej, teži in

čuti tudi čisto po človeško, seveda brez sence greha ali sebičnosti.

Dosti stvari je potrebnih, da nastane človeška oseba. Najdragocenejši kamen, najlepša in najbolj zdravilna cvetica, človeku najbolj podobna in morda celo najbolj naklonjena žival še niso osebe. In še mnogo več stvari je potrebnih, da postane nesebična in kot taka osrečujoča, to je, nesebičnega in zato osrečujočega srca. Ker srce zaradi svoje težnje v osebno srečo oblikuje vsako in vse človeško življenje, ga lahko miselno spravimo v stik z različnimi odločilnimi potezami človeškega življenja; z različnih vidikov lahko sprejemamo njegov vpliv; nikdar se mu ne moremo popolnoma izogniti. Nekaj podobnega se dogaja z Jezusovim srcem; v luči vere ga od svoje osebne sreče ne moremo odmisлити; brez njegovega vpliva si ne moremo predstavljati konkretne zgodovine. Vsako premišljevanje o Jezusovem srcu, vsako občevanje s tem srcem zadeva Jezusa, Božjega sina, drugo božjo osebo, čeprav se premišljevanje lahko giblje v različnih razsežnostih, občevanje poteka v oblikah zgodovinsko pogojene in omejene družbe.

Zato lahko rečemo, da vsak izmed evangelistov in piscev pisem nove zaveze na svoj način opeva Jezusovo srce, čeprav le Janez navaja vojakovo sulico, ki je iz njegovega mrtvega srca iz-

silila kri in vodo. Zato lahko tudi rečemo, da tisti nežno konkretni, skoraj strastni način ljubezni do Jezusovega srca, ki ga je živela sveta Marjeta Marija Alacoque, ni nujno ne za vsako dobo in ne za vsako srce. Zato lahko mirno rečemo, da ves 2. vatikanski zbor neštetokrat označja Jezusovo srce, ker neštetokrat govori o zavestnem stremljenju Boga-človeka, da napravi vsakemu človeku, od greha rojenemu, dostopno najboljšo srečo.

Češčenje, utemeljeno v ljubezni do Jezusovega srca, ima vsaj dve prednosti v primeri z vsakim drugim, sicer enako hvalevrednim češčenjem drugih skrivnosti neizčrpljivega dejstva Boga-človeka. Jezusovo srce je srce od mrtvih vstalega in živega Jezusa, božjega sina, božje osebe, ki v svoji človeški naravi nosi zmagoslavna znamenja ljubezni, ljubezni do smrti na križu, in ki ne neha delovati za našo srečo, skupno s Svetim Duhom, v večno Očetovo čast. Druga prednost pa je v tem, da se lahko zmeraj hvaležno spominjamo Kristusovega posredovanja za nas. Temu posredovanju dolgujemo vso svojo srečo; to odrešilno posredovanje hoče nadaljevati tudi s pomočjo svoje Cerkve, do konca sveta. S tega vidika se lahko zmeraj zahvalimo z besedami: čast bodi Očetu v Jezusovem srcu in v Svetem Duhu!

Češčenje srca Jezusovega pa ima vsaj še eno prednost. Izmed

vseh božjih lastnosti je najmanj strašna za človeka božja ljubezen. V zavesti svoje neizmerne nevrčnosti v primeru z božjo neskončnostjo bi si človek ne upal niti iti blizu, ko bi ga ne vabila, celo silila k temu sama božja ljubezen s prvo in sploh največjo svojo zapovedjo. Ta zapoved je zmeraj moderna. Češčenje Jezu-

sovega srca je češčenje druge božje osebe, ki ne neha obenem biti človek; češčenje je izraz ljubezni do Boga Očeta, ki nam s Svetim Duhom daje svojega Sina za sočloveka. In tak način ljubezni, nam zagotavlja sveto pismo, je Bogu zelo zelo dopadljiv. Povsod, zmeraj.

p. Vladimir Kos

Muha na oknu kapele

V nedeljo iz rož Binkošti prižgemo vseh sedem luči naše revne kapelice.

S koraki ko pesem odide, le muha še enkrat se snide s svetlobo na stekla tleh.

Morda ker je praznik veselj, najlepši od naših nedelj, ko k pogrebu neso res Smrt — se muha s lučjo pogovarja, njen dih ji kimóno ožarja, obrazek ji ni več grd.

Oltarne kamelije spe, in v sanjah cvetove spusté izmed prstov na star okvir.

Marija se skloni, jih zbira za angelčka; v kotu Ji svira, da okno plamtí v safir.

In muhi peruti vzdrhté, ko luč ji o nebu pove, da odprto se lesketa.

Naenkrat se dvigne veselo, se vzpne — in omahne v razpelo, „Predaleč!“ zašepeta.

S svetlobo Vstajenja v očeh ji Jezus podari nasmeh, da se vrne na okna pot v rogoznice z barvami gline, v kamelije z vonji tkanine, pa v žarke, noseče svod.

Vladimir Kos

Vsako organizirano slovensko življenje bo v zelo bližnji bodočnosti odvisno od mladih ljudi. Mislím, da je ta mladina pri dvajsetih, dvaindvajsetih letih toliko zrela, kakor smo bili mi. Poslušá, pusti si svetovati, ne da si pa ukazovati. Morda ima v tem in onem svoje misli, ni rasla v tistih letih kakor mi, ima pa prav tak čút za pravičnost kakor mi in pričakuje, da jim pokažemo tisto spoštovanje, ki ga mi pričakujemo od nje.

Karel Mauser

Kaj mi pomeni Kristus?

Jezus iz Nazareta je zame najprej zgodovinska osebnost, ki še vedno živi. Pa ne tako, kakor še vedno žive na primer Aleksander Veliki ali Dante ali Michelangelo, ki zanje vemo, se o njih učimo, spoznavamo njihovo življenje in dela, se ob njih bogatimo in duhovno rastemo. Res je, tudi Jezusa spoznavamo iz zgodb njegovega življenja in po njegovih delih, posebno še po njegovem nauku. In vendarle vednost o vsem tem še ni spoznanje o Jezusu, še manj srečanje z njim. Jezus živi in deluje med nami in v nas drugače. On dejansko živi v srcih in v veri milijonov ljudi kot resničnost in navzočnost, kot On sam — Jezus. To pomeni Edini, Večni, Najvišji, Bogočlovek, skrivnost vesolja in zgodovine.

Jezus je moje največje doživetje ali, kakor danes pravimo, izkustvo. Ne vem, kdaj sem se prvič srečal z njim: ali takrat, ko nam je katehet govoril o Jezusu v tabernaklju, ali ko me je mati učila šest resnic, ali ko sem z Meškovim Cenčkom romal na Goro? Vem le, da je bil nenehno pričujoč v mojem življenju, da me je vznemirjal in vabil tudi tedaj, ko sem se od njega oddaljeval. V srčni tesnobi sem se bal: „Bog in gorje, če izgreši me popotnik Jezus, človekov sin!“ A on je bil vedno ob meni in mi je govoril: „Še v blodnjah sem bil jaz s teboj — jaz sem te ljubil od vekomaj.“ Kot Učenik je potrdil božjo resnico v mojem srcu in me prepričal, da med iskreno človekovo vestjo in evangelijem ni nasprotja. Prav tako sem iz prilike o usmiljenem Samarijanu in iz znamenj časa razbral, naj ga ne iščem samo v „nadzemskih“ višavah, ko ga lahko najdem mnogo bliže: v zibki, na bolniški postelji, v ječi, med ubožci, pa med tistimi, ki se nesebično bojujejo zoper krivico in nasilje, za pravičnejšo ureditev sveta, za življenje, ki bo človeka dostojno in vredno.

Da ne živi, kdor nima v srcu Jezusa, sem napisal, ko mi je bilo dvaindvajset let. Danes, ko je minilo od takrat že skoraj pol stoletja, sem o tem še bolj prepričan. Imeti v srcu Jezusa pa ne pomeni sladkobno čustvo, ampak da si človek. To se pravi biti pošten in dober, ali bolje: skušati biti tak. In čeprav mi je bila kdaj dana milost, da sem doživel vsaj slutnjo tistega, česar oko ni videlo in uho slišalo, sem moral prenekaterikrat piti iz keliha grenkobe in za Križanim ponavljati besede: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ Blagor tistemu, ki tudi v tej najstrašnejši preizkušnji, v popolni zapuščenosti ne omahne v brezup, ampak ohrani v sebi vero v vstajenje in večno življenje in s trdno vero v vstalega Jezusa (lahko) mirno pričakuje njegov prihod.

Molitveni namen za junij

Splošni namen:

Da bi kristjani z vsemi močmi pomagali graditi „civilizacijo ljubezni“, ki jo želi Jezusovo srce.

II. vatikanski cerkveni zbor opisuje v pastoralni konstituciji Cerkev v sodobnem svetu svetu stanje človeštva takole: „Človeštvo stoji danes v obdobju svoje zgodovine, kateremu dajejo pečat globoke in nagle spremembe, ki polagoma zajemajo ves svet... Tako moremo govoriti kar o resnični družbeni in kulturni preobrazbi sveta, ki ima svoj odmev tudi v verskem življenju“ (4, 1). „Vedno številnejše množice praktično odpadajo od vernosti. Tajiti Boga ali vernost ali nič se ne zmeniti zanju... ni več nekaj izjemnega ali kak osamljen primer“ (7, 3).

Na obzorju vstaja nova civilizacija brez Boga in moralnih načel, prežeta z materializmom, laicizmom, sekularizmom. Kljub tehničnemu in znanstvenemu napredku so se zamajali temelji človeške družbe in nad narode je prišlo obilno gorja. Sredstva obveščanja nam jasno pričajo o tem. Samo bežen pogled: tatvine, ropi, uboji, nasilja so na dnevnem redu. Pokvarjeni elementi kradejo vsakovrstna vozila, ropajo poštne urade, banke, železnice. Gangster-

ji ugrabljajo vplivnejše osebe, celo osebne avione, da izsilijo ogromne vsote za odplačilo talcev.

Kaj naj rečemo o seksualni razvrtnosti? Vedno večje propadanje družinskega življenja, vedno rastoče število razporok, zanemarjena in pokvarjena mladina. Na Angleškem je prišla lani na dve poroki že ena razporoka.

Ali ne veljajo Jezusove besede tudi današnjemu svetu: „In ker bo hudobija narasla, bo ljubezen premnogih omrznila“? Tako se je poplitvilo in zanemarilo tudi češčenje Jezusovega srca.

Kje je rešitev temu zlu? Samo v njem, ki je rekel: „Brez mene ne morete nič storiti“ (Jan 15, 5). Treba je vstati in se prepričati „o ljubezni, ki jo ima Bog do nas“ (1 Jan 4, 16). Kakor je Gospod ozdravil sključeno ženo, ki se ni mogla vzravnati in pogledati kvišku“ (Lk 13, 13 sl), tako se sklanja tudi danes do padlega človeka, ki ne zna dvigniti oči kvišku, da ga dvigne iz materialne uživanjaželnosti in ga pritegne k ljubezni svojega Srca.

Papež Pavel VI. uči in opominja vernike, zlasti ta mesec, da pogumno, vztrajno in z ljubeznijo prenavljajo svoje duše in svet v Kristusu in ustvarjajo civilizacijo ljubezni v duhu evangelija. Ljubezen božjega Srca bo

poživila otrple ude človeške družbe in ji dala razumeti, da je On naš mir in naša sprava. Obnovimo ta mesec zaupanje in ljubezen v „Srce, ki je tako silno ljubilo ljudi“!

Misijonski namen:

Da bi duhovniki in laiki, redovniki in redovnice v misijonih vztrajali v svojem poklicu in se v njem utrdili.

Sv. Duh, ki vodi Jezusovo Cerkev, vzbuja v njej poklice, ki so pripravljene, darovati vse svoje življenje za misijonsko poslanstvo. Slutijo, kaj jih čaka: tuji narodi, tuji jeziki, tuja kultura, revščina, osamelost, neuspehi, „zunaj boji, znotraj strah“ (2 Kor 7, 5), včasih tudi mučeništvo.

Res jih spremlja poklicna milost, ki jim prinaša tudi duhovno radost, toda splošna kriza v svetu ne prizanaša misijonom. Število misijonskih poklicev pada in

ni redko, da misijonar ali misijonarka ne vztraja, da izgubi poklic. Odkod pomoč?

Tridentinski cerkveni zbor uči, da je vztrajnost v dobrem velik božji dar. Samo z božjo pomočjo more človek premagati skušnjave telesa, satana in Bogu odtujenega ali sovražnega sveta. In teh skušnjav je tudi v misijonih veliko.

Zato mora biti misijonar človek božjega duha, ki potrebuje mnogo molitev in dobrih del misijonskih prijateljev, da pogumno vztraja pri delu kakor vojak na fronti.

Misijonski poklic je treba krepiti. Krepiti ga mora misijonar z notranjim življenjem in z zaupanjem v poklic, ki mu ga je Gospod dal: „Niste vi mene izvolili, ampak jaz sem vas izvolil“ (1 Kor 1, 9). Zato bo v duhu vere klical: „Vse premorem v njem, ki mi daje moč“ (Fil 4, 13). Potrebuje pa tudi pomoči misijonskega zaledja.

Ivan Zore

Po različnih potih hodimo. Na različne načine trpimo in se veselimo. Ni samo kri, katera nas veže. Bolj kot kri veže duh, ki je na večnost pripet, ki ga ni mogoče vkleniti v nobene verige, ki mu niso nobene višine previsoke in nobene globine pregloboke. Zavoljo njega smo lahko prav tako svobodni vrh visoke gore kakor na dnu najbolj temne ječe. V tem duhu se lahko srečavamo vsak dan. In to je velika milost. Zakaj vedno je le duh tisti, ki veže, kar daljave ločevajo. V svoje duše in v svoja srca lahko spravimo vse, kar nam je ljubo. Ne samo svojega doma in svoje domovine, marveč ves svet in vsa pota in vse, kar človeka dviga in plemeniti: hrepenenje po pravici, hrepenenje po svobodi, po ljubezni in po miru. V tem je lahko bogat vsak, naj živi kjerkoli.

Karel Mauser

Ljubezen do bližnjega

Toliko ponavljana je ta beseda, da bi nam prišlo lahko na misel, da jo ne le zadosti poznamo, temveč tudi zadosti izpolnjujemo. Nevarnost je, da je ne skušamo vedno znova premišljevatⁱ v svojem srcu in po njej meriti resničnosti svojega krščanskega življenja.

Ljubezen do Boga in do bližnjega nista dve različni zapovedi, ampak le dva različna načina iste vrhovne krščanske ljubezni. Ljubezen do Boga vključuje tudi ljubezen do bližnjega in je nje najbolj verodostojno javljanje. Bila bi samoprevara, če bi si kdo domišlj^{al}, da ljubi Boga, pa ne ljubi svojega bližnjega. Nekateri kristjani — je zapisal francoski konvertit Péguy — mislijo, da ljubijo Boga, ker ne ljubijo nobene stvari!

Ljubezen do bližnjega je značilna zapoved krščanstva, je „nova“ zapoved. Kristus prikaže ljubezen do bližnjega kot „novo“ in „svojo“ zapoved. A v čem je ta novost? Zapoved ljubezni do bližnjega je namreč obstajala vedno. Je utemeljena v sami človekovi naravi, je torej nekaj naravnega in zato vesplošnega. Kako jo je torej Kristus mogel predstaviti svetu kot „novo“ in „svojo“ zapoved?

Ljubezen do bližnjega pri Izraelcih

Mojzesova postava postavlja ob zapoved ljubezni do Boga zapoved ljubezni do bližnjega. Toda bližnji za Izraelce je skoraj izključno le sonarodnjak, pripadnik njegovega naroda. Za Izraelce je bližnji tisti, ki pripada izvoljenemu ljudstvu. Ta je smisel zapovedi, kot jo beremo v 3. Mojzesovi knjigi: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“ (3. Mojz 19, 18). Do sonarodnjakov je treba imeti razumevanje in usmiljenje. O usmiljenju do slabotnih, ubogih, nezaščitenih govorijo vse knjige stare zaveze.

Preroki zato ostro bičajo tiste, ki so trdega srca in izkoriščajo svojega bližnjega. Medtem pa oznanjajo tem nasprotna dejanja kot Bogu prijetna. „Ne obračaj svojega obraza od nobenega ubožca, tako se tudi od tebe ne bo odvrnil obraz Gospoda“ (Tob 4, 7). Usmiljenje do ubogih, sočutje do vseh! To sočutje mora človeka voditi do tega, da se odpove celo upravičenemu maščevanju: „Ne bodi maščevalen in zamerljiv proti sinovom svojega ljudstva“ (3. Mojz 19, 18). „Ne govori: kakor je on meni storil,

tako bom jaz njemu storil, vsakemu povrnem po njegovem delu“ (Preg 24, 29).

Ne samo se ne maščevati, ampak tudi ne gojiti sovraštva v svojem srcu: „Ne sovraži svojega brata v svojem srcu“ (3. Mojz 19, 17). Tako Mojzesova postava vabi k veliki popolnosti, čeprav se redno zadovoljuje že s priporočanjem umerjenosti pri maščevanju, po načelu, naj maščevanje ne bo večje, kot je bila žalitev: „oko za oko, zob za zob...“ (2. Mojz 21, 24-25).

Glede priseljencev v njihovi deželi pa je Izraelcem pogosto rečeno, naj bodo do njih dobri in usmiljeni. Tudi oni naj bodo deležni sobotnega počitka in praznikov; smejo pobirati ostanke grozdja in žita. Sv. pismo Izraelcem celo priporoča, naj jih ljubijo: „Če biva tujec v tvoji deželi, ga ne zatirajte! Tujec, ki biva med vami, vam bodi kakor rojak iz vaše sredine! Ljubi ga kakor samega sebe!“ (3. Mojz 19, 33-34) Razlog, zakaj naj Izraelci tako človeško ravnajo s tujci, je spomin na njihovo lastno egiptovsko sužnost: „Pomnite, da ste bili tudi vi tujci v egiptovski deželi!“ Vendar pa gre le za tiste tujce, ki bivajo med njimi, v Palestini. S temi naj ravnajo usmiljeno kot z nezaščitenimi in pomoči potrebnimi.

Tujci kot takšni, torej tisti, ki bivajo zunaj izraelskega narodnega ozemlja, pa so smatrani za pogane. So predmet prezira in na-

ravni sovražniki izvoljenega ljudstva. Ne smemo pozabiti, da je vsa izraelska zgodovina zgodovina boja proti sosednim narodom za posest in obdržanje neodvisnosti obljubljene dežele. Zato je redno zadržanje Izraelcev do teh ljudstev nezaupanje in sovrašтво.

Ljubezen do bližnjega — nova zapoved

Ljubezen do bližnjega, kot jo zapoveduje Kristus, je sicer povezana z najvišjimi zahtevami starozavezne morale, a jih hkrati močno prekaša tako po duhu kot po posameznih določbah. Ni prijatelj samo sonarodnjak, temveč vsi ljudje, tudi tujci in sovražniki. In ne gre samó za neko zunanje zadržanje — ne se maščevati, tudi ne le za samó notranje — ne sovražiti, temveč za neko novo, pozitivno zadržanje: ne samo odpuščati, ampak ljubiti. In to iz religioznega razloga: vsi ljudje imamo isti izvor v Bogu in isti končni namen. V krščanstvu ljubezen do Boga in do bližnjega nista dve zapovedi, temveč ena sama božja ljubezen.

Novost zapovedi ljubezni do bližnjega je zatrdil Kristus, ko je pri zadnji večerji dejal: „Ljubite se med seboj, kot sem jaz vas ljubil.“ — „Kakor sem jaz vas ljubil“ — tu je novost! V načinu ljubezni do bližnjega. Ni zadosti, da ljubimo bližnjega kakor sami sebe, kot je narekovala starozavezna postava, treba je marveč

Pri peki kruha (Lojze Perko)

ljubiti, „kot je ljubil Kristus.“

Jezus Kristus — pravi vezoizpoved Pavla VI. — „nam je dal svojo novo zapoved, da se ljubimo med seboj, kakor je on nas ljubil. Ta ‚kakor‘ je naravnost strašen! Ljubiti moramo, kakor nas je ljubil On! Za nas ni možna ne oblika ne mera ne moč Kristusove ljubezni, kot je izražena v evharistiji, a zato njegova zapoved za nas ni nič manj obvezna.“

S tem smo v trenutku prestavljeni v naravnost božje območje. Vprašati se moramo zato: „Kako je ljubil Jezus svoje?“ Evangelist Janez nam na začetku svojega pasijona kratko označi to Kristusovo ljubezen: „Ljubil je

svoje do konca, do zadnje možne mere.“ Ta mera je bila dosežena na najbolj izrazit način v žrtvovanju na križu, ki se skrivnostno obnavlja v evharistiji. Če poskušamo navesti vsaj nekatere značilnosti Kristusove ljubezni do nas, lahko rečemo: da je njegova ljubezen božja (ker je pač Bog), da se javlja v dajanju ne le svojih stvari, temveč predvsem samega sebe, in da se končno daje brez računanja, brez vsakega ozira na sameba sebe in do zadnje možnosti.

Kristus je dal samega sebe v noči izdajstva tistim, ki so ga na ta ali oni način izdali. Res je, da mu je Janez ostal zvest. Toda ostalih enajst je bilo na tem, da ga zapusti sredi njegovih sovražnikov, katerim ga je Judež prodal za denar. Po tolikih čudežih, ki so jim bili priče, po tolikih obljubah in tolikih znakih ljubezni! A četudi je Kristus vse to vedel, je bil do zadnjega do njih, kot če bi šlo za najboljše in najzvestejše prijatelje. Tudi Judežu ponudi grizljaj, ga imenuje prijatelja. Kristus si ni delal nobenih ustvar glede Judeževih naklepov in iskanja varnosti ostalih apostolov. Če je za vse to naprej vedel, bi pričakovali, da bo do njih vsaj bolj previden, bolj zadržan, manj velikodušen v izkazovanju ljubezni.

Tudi v tistem odločilnem trenutku, ko Kristus prav nič ne misli nase, temveč samo na to, kako bo dal Očetu svoje telo v odre-

šenje sveta, apostoli ne mislijo nanj, temveč le nase, zaprti v svojem egoizmu, in se prerekajo... za prva mesta v njegovem bodočem kraljestvu. Ali je možno večje in radikalnejše nasprotje? Goreča ljubezen v nasprotju z mrzlim egoizmom! Jezus je brez pridržka izročal sam sebe za tiste, ki so istočasno mislili samo nase. Predanost brez pridržka nasproti egoizmu brez mere.

Evharistija

Vekotrajna, živa priča te ljubezni Kristusove do bližnjega je evharistija. Je hkrati dovršen in neprekosljiv zgled vsake resnične ljubezni. To ostane skozi vsa stoletja do konca sveta: brezpogojna predanost, za vse, do kraja. Takšna je Kristusova, takšna je tudi krščanska ljubezen! Dati sam sebe do zadnje možnosti. Ljubezen do bližnjega torej ni beseda, ni čustvo!

Težka zapoved

Če je temu tako, potem je ljubezen do bližnjega težka, dá, izredno težka. Dati samega sebe je nekaj izredno težkega. Težko je že dati kakšno svojo stvar, odpovedati se svojim dobrinam v korist bližnjega, žrtvovati zanj čas. Težje je dati kaj od nas samih: nasmeh, prijazno besedo, prijateljsko kretnjo. Izredno težko je dati sam sebe: svoj poklic, svoje življenje. In vendar nas k

temu vrhuncu kliče in vabi krščanska ljubezen: „Nihče nima večje ljubezni kot tisti, ki da svoje življenje za tiste, katere ljubi“ (Jn 15, 13). Sv. Pavel piše v pismu Korinčanom: „Jaz pa bom prav rad vse žrtvoval, tudi sebe popolnoma žrtvoval za vaše duše, četudi bi me vi tem manj ljubili, čim bolj vas jaz ljubim“ (2 Kor 12, 15). In še bolj veličastno v pismu Rimljanom: „Želel bi namreč, da bi bil sam zavržen, ločen od Kristusa — za svoje brate“ (Rim 9, 3).

Da pa ta težka zapoved ni nemogoča, priča brez števila tistih ljudi, ki so se v vseh časih predajali nesebični službi bližnjega v njih duhovnih in telesnih potrebah — junaki krščanske ljubezni. Dati samega sebe brez mej je zadnja stopnja predaje samega sebe bližnjemu. To se pravi dati se bližnjemu in pri tem nič gledati na to, kaj mi je on storil, kaj mi sedaj dela in kaj mi bo storil. Moja predanost bližnjemu mora biti brez računov, brez mere, in do vseh, tudi do sovražnikov.

V vsakdanjem življenju se nam bo največkrat primerilo, da bomo morali izvrševati ljubezen do bližnjega ne toliko do sovražnikov, ki jih morda niti nimamo, temveč do antipatičnih, nadležnih, težkih ljudi. In tedaj bi razmehroma lahko varali sami sebe, če bi jim hoteli dati kakšno svojo stvar, namesto samih sebe, češ: Vzemi, kar hočeš, potem pa poj-

di in... mi ne prihajaj več pred oči! Nasprotno: dati moramo sami sebe, svoj nasmeh, svojo dobro prijazno besedo... in se ne naveličati delati tako, čeprav so nam ljudje nadležni, antipatični, morda nevhvaležni ali pa celó hudobni.

Kristusova zapoved je jasna in nedvoumna: treba je delati dobro, biti dober brez mere in do vseh: „Ljubite svoje sovražnike, delajte dobro tistim, ki vas preganjajo, blagoslavlajte tiste, ki vas preklinjajo“ (Lk 6, 27). Če delam dobro samo svojim prijateljem, s tem ne storim nič prist-

no krščanskega, kajti to delajo tudi pogani. To še ni krščanska ljubezen. Zdi se celó, da je sovraštvo bližnjega nagib, da takšne še posebej ljubimo: „Ne upirajte se hudobnežu, marveč, ako te kdo bije po desnem licu, mu nastavi še drugo!“ (Mt 5. 39)

Kdor se resno zamisli v zapoved krščanske ljubezni do bližnjega, bo moral pač spoznati in si priznati, da je še daleč od ideala in da se bo moral vse življenje trdo truditi, da se bo nekoliko približal temu idealu, ki ga je v vsej popolnosti živel naš učenik Jezus Kristus.

Neporabno za večino?

V avstralskem mestu Melbournu se je 19. februarja končala mednarodna konferenca o urejanju rojstev in naravnem načrtovanju družine po posebnem načinu določanja ovulacije. Konferenco je sklicala Svetovna organizacija za Billingsovo metodo.

Dr. John Billings je zdravnik v Melbournu, član raznih raziskovalnih združenj za fiziko in zdravstvo. Izpopolnil je posebno metodo za določanje rodovitnih in nerodovitnih dni v ženskem mesečnem ciklusu in kot ugleden zdravnik podprl načela za naravno urejanje rojstev, kakor jih je razglasila okrožnica Pavla VI. „Humanae vitae“ pred 10 leti. Papež ga je odlikoval.

Papež Pavel VI. je udeležencem konference v Melbournu poslal po kardinalu Villotu posebno pismo. Pohvali delo tega svetovnega združenja in spodbuja nadaljnje raziskovalno delo. „Ob vsaki priložnosti je treba odkrivati takšne rešitve urejevanja rojstev, ki jih bo navdihovala vera in prav usmerjena pamet. Takšna raziskovanja naj bi navsezadnje bila v korist posameznim zakonskim parom, posebej krščanskim zakoncem, ki se trudijo pošteno spolnjevati svoje dolžnosti in se zavedajo poklicanosti za življenje v čim popolnejši zakonski ljubezni.“

Po teh besedah bi se zdelo, da so samo katoliški zakonci pokli-

cani živeti po načelih, ki jih je postavila odkrožnica „Humanae vitae“, da so torej zahteve po naravnem urejevanju rojstev namenjene samo eliti. Kar pa je za elito, je praktično neporabno za večino. Papež čuti ta skriti ugovor kritikov njegove okrožnice o posredovanju življenja, zato nadaljuje z ugotovitvijo, da so ti visoki ideali v skladu s človeško naravo. Zato bodo izsledki raziskovalcev naravnega načina urejevanja rojstev koristili tudi nekatoski zakoncem, ki želijo svoje življenje uskladiti „z najvišjimi ideali človeške narave.“ Ko se Cerkev zavzema in podpira iskanja naravnih rešitev pri urejevanju rojstev, je prepričana, da dela za „celovito rast človečnosti v sedanjem svetu“.

Nobena okrožnica sedanjega vrhovnega poveljarja katoliške Cerkve ni doživela toliko kritike in naletela na takšen odpor kakor okrožnica „Humanae vitae“ iz l. 1968. Po 10 letih Pavel VI. ne odstopa od načel za posredovanje človeškega življenja, kakor jih je v njej zapisal. Na raznih mednarodnih srečanjih v letu žene (1975) in na simpozijih o narasčanju zemeljskih prebivalcev so jih odposlanci apostolskega sedeža dosledno poudarjali; tudi papež sam jih je prav v zadnjih časih znova potrdil. Sedanji papež ni človek, ki bi bil gluh za kritike znotraj in zunaj Cerkve, posebno pozorno pa posluša odgovorne državnike, ki so mu prav

zaradi velike revščine v svetu prigovarjali, naj bi spremenil svoje negativno stališče do umetnega urejevanja rojstev. Toda vsi ti mu niso povedali ničesar tako prepričljivega, da bi moral načela iz okrožnice „Humanae vitae“ spremeniti. Zato papež še naprej vztraja pri tem, kar je zapisal pred 10 leti.

Razumevanje za težave zakoncev pa je v pismu večje kakor v okrožnici. Papež izrecno priznava, da krščanska vera prav od zakoncev dostikrat zahteva velike žrtve, in razume, da tedaj marsikdo odpove. Toda tu ni konca in ga ne sme biti! Zdravniki naj priskočijo na pomoč! Svoje raziskovalno delo o naravnih načinih urejevanja rojstev naj vskladijo in naj se ne strašijo prigorov ne z leve ne z desne. Razmere za takšno raziskovalno delo so danes ugodnejše kakor pred 10 leti, zakaj „zdravniki in zdravstveno osebje se vedno bolj vračajo k tistim metodam, ki bolj ustrezajo delovanju narave, in pri mladini opažamo težnjo po naravnem življenjskem slogu.“

S papežem smo tudi mi lahko prepričani, da je mogoče odkriti takšne načine za naravno urejevanje rojstev, ki bi bili porabni za večino, še več, za vse ljudi dobre volje. Kar je naravno, najbolj ustreza človekovemu dostojanstvu.

(Družina)

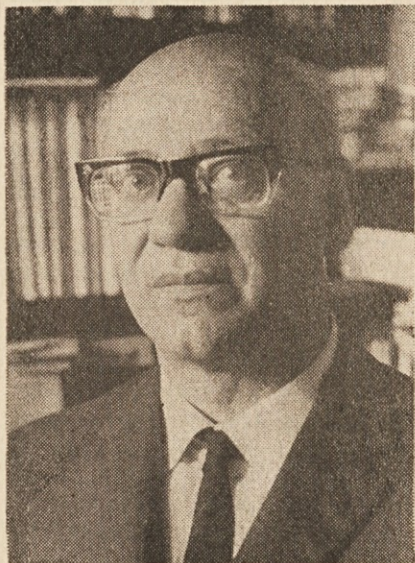
Ob 75 letnici dr. Tineta Debeljaka

(Nadaljevanje iz aprilske številke DŽ)

In kaj je bilo vaše delo kot kulturnega urednika?

Pisati poročila o kulturnih dogodkih doma in v svetu, uvodnike, ki so se tikali kulturne politike, kritike knjižnih novosti, poročati o domačih kulturnih proslavah, urejati kulturne priloge, zbirati gradivo za Slovenčev koledar, skrbeti za gledališke, glabene, umetnostne ocene, za kar sem si oskrbel posebne referente, kot so bili France Koblar, France Vodnik, Janko Moder, Vilko Ukmar, Rajko Ložar, Stane Mikuž in drugi. Vzdrževati zveze z drugimi slovanskimi narodi. Zato sem bil v odborih Češkoslovaške jugoslovanske lige, Bolgarske lige, tajnik Prijateljev poljskega naroda. V ta namen tesnejšega povezovanja sem potoval po Češkem, po Poljskem, Slovaškem, bil sem med Lužišskimi Srbi (in pripravil posebno prilogo Slovenca o njih, kakor že prej o Čehih, Slovaki in Bolgarih) itd. Kot pisatelj, kritik in literarni zgodovinar sem bil član PEN kluba, svetovne pisateljske zveze, urednik Doma in sveta, v katerega sem vpeljal mnogo mladih književni-

kov in jim pomagal tudi do prvih knjižnih izdaj (Severin Šali, Jože Dular, Dušan Ludvik, Stanko Kociper, Jože Krivec...). Kot slavist sem napisal disertacijo iz poljske literature (Reymontovi Kmetje), pisal literarne študije iz češke in poljske književnosti, pa tudi ruske, kakor tudi hrvaške in srbske (npr. o Tinu Ujeviću in J. Dučiću, s katerima sem se osebno seznanil, pa tudi

o A. Bonifačiču, ki je moj srednješolski sošolec!). Da ne govorim o študijah o slovenskih pisateljih (npr. o Preglju). Večkrat sem predaval po radiu (tudi beograjskem in varšavskem) in po znanstvenih in prosvetnih društvih.

K temu: ali niste tudi vi uprizorili v Škofji Loki prvič po nekaj stoletjih Škofjeloški pasijon?

Da. To je bilo ob priložnosti I. obrtne razstave v Loki l. 1938. Takrat smo se loški študentje začeli zanimati za loško zgodovino in njeno pomembnost v literarnem kakor zgodovinsko-kulturnem pogledu. Predvsem smo bili to „trije podnunski profesorji“, France Planina, dr. Pavle Blaznik in jaz, ki smo za to priložnost izdali tudi brošuro o deležu Škofje Loke v slovenski zgodovini. Tedaj je padla tudi misel o obnovitvi staroslavnega škofjeloškega pasijona p. Romualda iz l. 1721. Delo sem vodil iz Ljubljane in sem uprizoritev zamislil najprej kot nočno procesijo na glavnem trgu s svečami v oknih, seveda v manjšem obsegu kot resnično. Saj vemo, da je v zgodovinskem pasijonu sodelovalo čez 300 uniformiranih igralcev, pa več desetinj konj, 14 skupin na odrih, ki jih je nosilo po dvajset mož, in v vsaki nov Kristus. (Tako nekako so bile te skupine, kot so sedaj npr. prizori na avtih ob — karnevalu). Predstav-

ljajmo si 14 avtov s Kristusom v drugačnem okolju: zdaj v bičanju, zdaj s težkim križem; na vsakem vozu poseben Kristus. Taka skupina izdeklamira svoj tekst na določenem kraju, gre naprej, ga ponovi..., med enim in drugim avtom oz. vozom oz. odrom sledi procesija uniformiranih udeležencev, spokornikov, članov bratovščin, jezdecev itd. To obnoviti bi bilo vendarle nemogoče, pa tudi predrago. Takšna obnovev bi bila mogoča samo že po desetletni tradiciji in več. Zato sem prireditev zelo reduciral: preložil sem procesijo na dvorišče nove škofjeloške šole, napravil velik oder, morda s petmetrskimi kulisami, kakor je slikarica Bara Remec naslikala glavni loški „Plač“. Čez ta trg se je pomikala peš predpisana skupina, ki je izdeklamirala svoj tekst in izginila za oder; medtem pa — ko je šel sprevod drugih udeležencev čez širok oder — se je za odrom formirala naslednja skupina in Kristus pripravil za nov nastop. Ko je sprevod prešel oder, je stopila nanj nova skupina z istim Kristusom in morda drugače uniformiranim „ljudstvom“. Tako je čez glavni trg sledilo 14 skupin — nekakšni „krožni oder“ — z enim samim Kristusom, g. Trefalom, ki nam ga je „posodilo“ Prosvetno društvo v Kranju. Nisem si ga izposodil samo zato, ker je bil dober igralec, temveč tudi zato, da je bil nam Ločanom nevsak-

Tisočletna škofja Loka, rojstni kraj dr. Tineta Debeljaka

danji, vzvišenejši, ne kakšen poznani nam obrtnik iz Lontrga... In g. Trefal je podal odličnega Kristusa. In če mu bodo prišle te besede pred oči, naj ve, da sem mu še danes hvaležen za to sodelovanje pri loškem pasijonu! Obnovitev je popolnoma uspela in Ločani smo se začeli baviti z mislijo, da bi se dalo iz tega napraviti v Loki „slovenski Oberamergau“. Kot vem, so se škofje-loški izseljenci v Srbijo l. 1941 zaobljubili, da bodo vsako deseto leto ponovili to procesijo, kakor sem jo tedaj po dvesto letih hranjenja v rokopisu v loškem kapucinskem samostanu spet vrgel med žive ljudi! — Čudno se mi pa zdi, da prof. akademik Koblar te zopetne uprizoritve v svojem fak-

silnem izdanju pasijona l. 1972 ne omenja, ko se nasprotno v opombi spominja, da je on sam še uporabljal za svoj oder v Železnikih zadnje ostanke teh kostumov, ki jih je hranil graščak Strahl v Stari loki...

Bil pa je ta pasijon že prireditelj — škofjeloškega muzeja, ki smo mu prav mi trije „podnunski profesorji“ kakšno leto prej dali ustanovno podlago in je potem šele skrb zanj prevzel naš svojevrstni „profesorski cunft v Loki“. Lani je ta muzej, sedaj veličastna ustanova, na loškem gradu praznoval 40-letnico ustanovitve in vsi člani cunfta so dobili diplome kot ustanovitelji. Mojega imena pa ni ne med člani ne med ustanovitelji, kaj šele med

ono prvo trojico!... Resnično: nisem niti več za — v muzej. Ne samo, da me ni zdaj nikjer, kjer sem nekdanj živel in rastel in delal, ampak me tudi — **nikdar ni bilo!** Tako vsaj pravijo **uradni** krogi.

Kako ste preživljali revolucijska leta?

Ker sem imel več predavanj o nacističnih krutostih do Poljakov po l. 1939, izdal knjigo o Poljski in več prevodov, sem se po Hitlerjevem napadu l. 1941 hotel umakniti v inozemstvo. Pri banu dr. Marku Natlačenu sem dobil priporočilo na jugoslovanske oblasti, naj mi gredo na roko pri begu iz države (pripominjam, da sem prav tako priporočilo dobil od bana tudi za Juša Kozaka in Edvarda Kocbeka). Z drugimi slovenskimi časnikarji smo hiteli skozi Bosno v Črno goro za vlado, ki smo jo dohitali v Nikšiću (prav tam, kjer sem bil štiri leta profesor!). Dr. Miha Krek se je trudil, da bi slovenske časnikarje — in zlasti prof. Ehrlich — spravil v avione, pa ni uspel, dasi so imeli en avion za srbske časnikarje. Vsi smo obstali pod odletajočimi avioni z jugoslovanskimi ministri in prof. Ehrlich je blagoslovil avion, v katerem sta odšla v inozemstvo od Slovencev samo ministra dr. Krek in Snój. Dr. Ehrlichu je uspelo, da nas je spravil k bežečim Angležem na ribiško barko, s katero

smo ponoči šli na morje v kotorskem zalivu, čakajoč na obljubljeno podmornico, ki pa je — ni bilo... Vrnil sem se čez mesec dni v Ljubljano nazaj v uredništvo Slovenca. In tu sem med revolucijo odločno ignoriral zapovedani kulturni molk. Storil sem vse, da smo ohranjevali svoj tisk. Prevajal sem iz poljskega in ruskega in izdajal namenoma slovanske pesnike. Ohranjal živ Dom in svet. Pomagal izdajati izvirne slovenske literarne stvaritve, take, kakor sta bila romana S. Kocipra Goričanec in J. Dularja Krka umira, pa tudi Šalijev Spev rodni zemlji. Bistveno sem sodeloval pri Velikonjevem Zborniku Zimske pomoči. Sodeloval pri razsodiščih za literarne nagrade, ki jih je delil general Rupnik, rešil Balantičevo literarno ostalino in jo izdal, pripravil Stanka Majcna za pisanje Bogarja Meha, vnovič pridobil Nar-teja Velikonja za pisanje novel (Zanke), proslavil Pregljevo šestdesetletnico itd. Za tako delo me je po „osvobojenju“ pisatelj Juš Kozak imenoval „kulturnega Gaulleiterja pod Nemci“... Notranje ministrstvo v Beogradu mi je oficijelno odvzelo jugoslovansko državljanstvo. Komunistični oblastniki so me spočetka vabili domov, mi obljubljali službe, potem me prosili, naj jim dam za dober honorar prevod Martina Fierra za objavo tam..., dokler me niso začeli imenovati „izdajalca“, in od lanskega leta na-

prej javno po besedah tajnika Komunistične partije Ščetinca v Delu me časte s herojskim odklovanjem „vojnega zločinca“. Pa sem bil čisto navaden nevojak, zgolj kulturni urednik in pisec, dasi sem simpatiziral z ilegalo in bil povezan z njo s podpisom na ustanovni listini Narodnega odbora oktobra 1944 ter sem kot tak bil privzet od SLS kot poslanec za skupščino 3. maja 1945 na Taboru. Takrat sem zložil himno Države Slovenije (uglasbil prof. Jože Osana), kot je nje grb in zastavo narisal arh. Plečnik. Skupščina je razglasila Državo Slovenijo.

5. maja 1945 sem zapustil na kolesu domovino in družino domá.

Kako ste preživljali leta v zdomstvu?

V emigracijo sem prišel kot „mož s preteklostjo“. Seveda sem takoj nadaljeval delo, ki sem ga opravljal doma. Že prve dni maja smo trije časnikarji — A. Uršič, Ruda Jurčec in jaz — izdali prvo slovensko razmnoženino v emigraciji, list Demokracijo, ki jo je izdajal tipkano s kopijami Narodni odbor. Po vetrinjski tragediji sem bil pri zadnjem transportu v Celovcu, pa hitel s kolesom v Lienz, a sem med potom gledal nasilno vračanje vlasovcev v vlake. Kolo sem tedaj dal tajniku škofa dr. Rožmana g. Nandetu Babniku in peš smo be-

žali čez planine. Na toblaškem polju so nas zajeli laški vojaki, zaprli v ječo in nas poslali v Bolzano z oboroženim vojakom kot stražo. Tam sem doživel najstrahotnejši trenutek v življenju: tovornjak se je ustavil pred taboriščem za „vračanje v Jugoslavijo“. Videli smo čez obzidje transparent „Tito! Tito!“ Bil sem v skupini dveh članov Narodnega odbora: ravnatelja Bogumila Remca in inž. L. Bevca, sam poslanec skupščine 3. maja, ki zdaj ob oboroženem stražniku čakamo na — sprejem v tabor — vračancev! Ni bilo mogoče uiti. Čakamo razmeroma dolgo časa, da se šofer vrne. Jezen je bil, ker ni našel voditelja tabora. Je pač šel veseljačit v mesto. Z jezo nas odpelje — v zavezniški tabor. Tako smo bili rešeni. In prišel sem v Forli in Riccione. Od tam pa v Rim, kjer sem se hranil v — vatikanski menzi. Tam je bila škofjeloška uršulinka m. Katarina, ki se je začudila: „In vi tu — v naši menzi?!“ V Rimu me je pritegnil dr. Krek k svojemu delu. Napisal sem v celoti kot prvo tiskano knjigo v begunstvu Slovenski emigrantski kalendarček. Sodeloval sem z njim kot slovenski odbornik pri Intermariumu, pripravil prvo poljsko-slovensko kulturno prireditev: recitacijski večer slovenskih pesnikov v poljskih prevodih. Za izdajo v Intermariumu sem pripravil zbirko poljske emigrantske lirike (izšle pred leti v Bue-

nos Airesu pod naslovom Žalost zmagoslavja) ter s poljskim pesnikom Olechowskim Slovensko pesništvo v poljskem prevodu. Obenem sem bil profesor na poljski gimnaziji imena Kopernika, na kateri so maturirali tudi slovenski emigrantski dijaki. Določen sem bil za odhod v Argentino z ladjo Santa Cruz, a sem moral na operacijo v vojaško bolnišnico v Trani. Tako sem mogel v Argentino šele pozneje, da sem se izkrcał v Buenos Airesu na praznik sv. Jožefa 19. marca 1948. Torej pred tridesetimi leti.

Takoj sem začel z nadaljevanjem prejšnjega dela. Vstopil sem takoj k Svobodni Sloveniji. Zaposlil sem se kot „peón de limpieza“, čistilec steklenic in pometlač v neki farmacevtski tvornici. Bil sem tudi prvi odbornik za kulturo pri Društvu Slovencev in ostal do prve polovice l. 1950, ko sem bil že v tovarni cementa v Olavarriji in je moje delo prevzel pokojni Marijan Marolt. To omenjam zaradi zgodovine, kajti o tem mojem delu ne govori ne arhiv društva ne zgodovina ob tridesetletnici (ZSS 1971-72) ne znana fotografija odbornikov (k fotografiranju sem pritekel iz tovarne za minuto prepozno!), pač pa se da to razbrati iz poročil Svobodne Slovenije same. In kot sem sodeloval pri prvem „listu“ v begunstvu in tiskal prvo knjigo v emigraciji v Rimu, sem tiskal tudi prvo slovensko emigracijsko leposlovno knjigo v Ar-

gentini: Veliko črno mašo za pobite Slovence pod imenom Jeremije Kalina (ilustrator K. Mirič — Bara Remec). Bil sem sourednik že prvega Koledarja Svobodne Slovenije za l. 1949. Po 1950. letu sem pisal pesmi in prozo (Črni Kamnitnik) v tovarni v Olavarriji, 500 km vstran od Buenos Airesa, s katerim pa sem bil vedno v tesni povezavi (zlasti ko sem kot potovka prenašal velike pakete tamkajšnjih staronaseljencev za darilo svojcem v domovini preko naših zvez). Ko sem pričakoval prihod svoje družine iz domovine v l. 1954, sem izdal zbirko pesmi Poljub (že pod pravim imenom). To je bilo leto, ko se je ustanovila Slovenska kulturna akcija, katere podpredsednik sem bil od početka. Leto, ko je jeseni prišla k meni družina: žena s tremi otroki, sinom in dvema hčerkama. Tedaj sem tudi od peona napredoval v tovarni do vratarja in skladiščnika, ter sem ob prihodu družine v isti stopnji uradnika prišel k centrali v Kapital. Tu sem ostal do upokojitve l. 1969 (dvajset let!).

Tak je moj „curriculum vitae“, do stalnega prihoda med vas v Kapital in do novega družinskega življenja po skoraj desetletnem „vdovstvu“.

Tedaj sem še vedno pisal pod psevdonimom „Janez Martinc“ zlasti članke iz zgodovine komunistične revolucije in naše pro-

tirevolucije v Koledarje SS oz. Zbornike ter Svobodno Slovenijo.

Napisal sem tudi dve brošuri iz politične zgodovine: Začetki komunistične revolucije na Slovenskem ter Pot k prvi slovenski vladi. Sicer pa sem vse delo — glavno seveda — opravljal ob treh ustanovah: 1.) ob tedniku Svobodna Slovenija kot njen sourednik ter kulturni poročevalec in sourednik njenega Zbornika; 2.) ob slovenski humanistični fakulteti, podružnici Katoliške ukrajinske univerze sv. Klimenta v Rimu, ki jo je ustanovil kardinal in prvi nadškof Slipyj; na njej sodelujem že od vsega početka (10 let) kot izredni profesor, kar jemljam za svojo častno dolžnost; ter 3.) ob Slovenski kulturni akciji, katere predsednik sem od l. 1969 (prej sem bil od ustanovitve I. podpredsednik).

Sicer pa to in podobno kulturno tlako vsakdo pozna in ni treba posebnih besed. Morda bi omenil le to, da je SKA izdala prav letos že svojo stoto publikacijo, kar jo postavlja gotovo za osrednjo kulturno ustanovo naše emigracije in zdomstva sploh. Kot urednik knjižnih zbirk sem predvsem poudaril našo povezanost z dominsvetovsko tradicijo, izdajajoč knjige Preglja,

Majcna, Velikonje, Dolenca... in pišoč študije o njih v reviji Meddobje in v bilten Glas, ter z izdajami najvidnejših mlajših emigracijskih pisateljev, kot so Jurčec, Simčič, Mauser, Kremžar, Bükvič, pesnikov Papeža, Truhlarja, Kosa, Beličiča... Predvsem pa sem vnovič izdal Balantiča, odkril Hribovška in opozoril na pesnika Mauserja: kar — vse troje — smatram za svoj poseben uspeh.

Ne omenjam svojih prevodov iz poljščine in ruščine v tej založbi, pač pa zunaj tega okvirja izdan prevod argentinskega reprezentativnega epa Joseja Hernándezza Martin Fierro, ki je izšel prav tako v reprezentativni izdaji, katero je imela na skrbi ga. Danica Kanalc - Petriček in s katero se lahko postavljamo pred svetom.

Upam pa, da s tem moje delo še ni završeno, kajti v delu imam ta hip — poleg dnevnega drobnega pisanja — vsaj še tri večje knjige. Sicer sem pa do zdaj napisal in uredil prav res že okrog petdeset knjig. Za petinsedemdesetletnika menda dovolj, zlasti če je že deset let upokojen. In vendar še nisem odložil peresa, ne morem in ne smem. Se mi zdi...

(Bo še)

Mirnost, treznost in odločnost so vrline, ki prej ali slej ustavijo vse surove napake in ohlade ozračje. V nerodnem položaju se namreč znajde tisti, ki se zaletava v tistega, ki molči in svoje delo naprej opravlja. Puščice postanejo papirnate in brez škode.

Karel Mauser

Moja domovina

Vsa svetla si kot zrak v bleščečem poletnem soncu. In čeprav majhna, si vendar velika, saj ti morje odpira meje v brezstranstvo.

Kraški teran je tvoje zdravilo, vino goriških Brd pa sladko mamilo.

Belina belokranjskih loz in zidanic med vinogradi je odsev beline platnenih oblek Belokranjcev.

Mehka, valovita Dolenjska z domovi naših prvih učiteljev besede je zemlja, kamor ne hodimo na izlete, ampak domov.

Visoke gore in jezera so zrcalo lepих duš. Gorenjcem prožijo ponosni korak, da tujcem radostni in pogumni odpirajo vrata v podnožje Triglava.

Na Štajerskem je doma veselje in vino, vino in veselje. V gozdovih se senčimo, v vinogradih vriskamo.

Pogled nas vabi še dalje naprej v Panonsko nižino — ravnino, ki ji ni konca. Topoli so kot svetilniki ob ravnih cestah.

In ko mislim na Koroško, se prikrade v srce tiha melanholija. Tako mi je, kot bi stisnil k sebi otroka, ki je najbolj neboljen, morda reven in zavržen, a zato srcu najbližji in najdražji.

Še bliže je Benečija. A komaj upam priti tja v vas, ker se mi

zdi, da me več ne pozna. V trenutku pa obstanem ob pojoči besedi in toplém čustvu:

Živa pisanost polj in travnikov, gozdov in vinogradov, gorá in jezer, morja in skal!

Zravnane, visoke postave mož in fantov, rdeča dekliska lica in njih plave oči, skrbne roke naših očetov in neizmerna ljubezen naših mater...

— — — —

Vesel sem tvojih rudnih zakladov premoga. In živega srebra. Pa svinca in nafte. Sadnemu drevju se upogibajo veje pod težo zrelih sadov, ponujajo se smokve in grozdje. V velikih gozdovih čakajo sekire stoletni hrasti in bukve in smreke.

Ribe: tuni, sardele, klени... čakajo ribičevih mrež in potem trg in dom.

Vsa zemlja pa je kot železniško križišče tirov od severa na jug, od vzhoda na zapad. Lepo in koristno je biti postajni načelnik drvečih mednarodnih vlakov.

Drava nosi splave in obala čaka natovorjenih ladij, če si moder mornar.

— — — —

Še večje bogastvo pa je znoj naših očetov, ki stoletja napaja zemljo in jo rahlja. Bogastvo je kri, ki so jo srkala polja tedaj, ki so jih branili njih sinovi.

Domovina je vsaka stran v knjigi naše preteklosti.

Je krščansko izročilo naših dedov, je beseda in pesem...

Svetlo nebo, plavo morje, rdeča zarja — to je lepota in barvitost v naši narodni zastavi.

Kot so zrasle ostre in bodičaste rože na Krasu v pomanjkanju in skromnosti, tako je v pomanjkanju dozorela tvoja odpornost, domovina!

Stisnjeni smo med velikane. Bijejo se za našo zemljo, njeno bogastvo in njeno lepoto. Tisoč in

petsto let. Neštetokrat so nam zvezali roke, nam zamašili usta, nas podrli na tla kot zločinca. A vedno smo spet vstali. Že smo brez verig na rokah, že smo zavnali hrbet, že smo usmerili korak sami svetli zarji naproti.

Moja Slovenija, bodi tisočkrat blagoslovljena! Ukleni me v svoje roke. Naj bom tvoj in naj tvoj ostanem, pa naj me vrtinec neurejenega sveta zanese tudi za deveto goro!

Tvoj sem in tvoj ostanem!

Jože Peterlin

Alojz Rebula

Slovenski roman

Po kateri od obeh najmasivnejših zvezd, ki nam sijeta z našega neba, naj bi se ta besedni splav ravnal? Po zamolkli Prešernovi ali po ognjeviti Cankarjevi? Različna morja so to.

Skozi Prešerna je spregovorila moška duša našega naroda, skozi Cankarja pa je spregovorila njegova ženska duša.

Prešeren je naša kozmična mera, naš smisel za dejstva, naša sposobnost brezupa in humorja.

Cankar je naša zgodovinska mera, naša nepotešenost, naša sla po utopiji.

Skozi Prešerna je spregovorilo grško Sredozemlje, skozi Cankarja slovensko Zalesje.

Prešernu pomeni literatura skoraj premalo, Cankarju skoraj preveč. Za Prešerna ostaja beseda samo orodje sporočila, Cankarju pa je tudi orodje opoja.

Na ozadju Prešernove izobrazbe je kultura antike, na ozadju Cankarjeve pa kultura reklamak.

Prešeren je povsem nezmožen mita, Cankarju je mit življenjsko potreben.

Prešeren tako ali drugače sprejme nase obe bremeni moškosti, se pravi družino in poklic; Cankar se ne more odločiti ne za eno ne za drugo.

Da je izrazil svojo samozavest, je Prešernu zadostoval sonet, Apel pedobo na ogled postavi, Cankar pa je v ta namen napisal knjigo, Belo krizantemo.

Naravno je, da iz grunta izpod Karavank pride drugačen slog kakor iz krojačnice na vrhniškem klancu.

Zato bi lahko rekli tudi mi: tam pramoška distanca, tu pa božja histeričnost.

Zakaj je mogoče najti Slovence, ki priznajo, da ne prenesejo Cankarja, a ne najdeš Slovenca, ki bi rekel, da ne prenese Prešerna?

Kaj je za tem? Samo konvencija, ki veže roke pred „očetom naroda“? Ali kaj drugega?

Vsekakor sta Prešeren in Cankar dve med sabo zelo oddaljeni zvezdi.

Ena zamolkla, ki sije v naklonu po zlatem rezu tja do Samove jame in do Dianine veže, v pokrajini utrjenih skal in umirajočih hrastov. Druga, vsa plameneča od apokaliptičnega žara, ki ozarja žalost proletarskih izb, procesije na klancu siromakov in nazadnjaške zdrahe.

Katera sije iz večjih kozmičnih dalj in z bolj navpičnimi žarki na našo dolino?

Zvezda tistega med obema, ki mu je ob — recimo — enakem geniju in enaki zmožnosti tragike literatura manj pomenila.

Ki je bil zmožen napisati brez vidnejše travme: „Moje ime je na Kranjskem izzvenelo“.

Zato more biti izmera samo ena.

Zato bi omenjeni besedni splav vzal kot nenadomestljivo gorivo na krov vseh dvajset knjig Cankarja, toda smer bi bila samo ena, Prešeren.

Smer Sveti Marko. Smer grštvo. Smer kozmos.

(VI. poglavje)

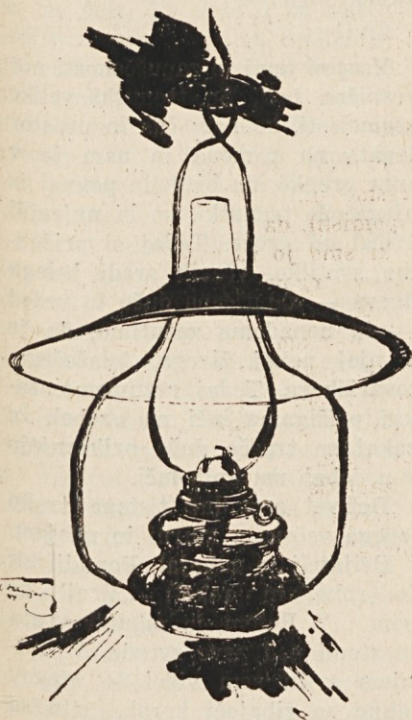
S trilogijo „Ljudje pod bičem“ sem hotel vsaj v majhnem napisati apologijo našega odpora, ki jo je najbolj čisto podal Narte Velikonja, ko je pred sodiščem dejal: Resnica je bila na naši strani. Kar smo napravili napak, so bile taktične napake. Hotel sem povedati, da so napake bile in da so se pošteni ljudje tudi od druge strani po zmagi zavedli, da ima resnica bolj bel obraz, kakor so mislili.

Karel Mauser

Luč

KO ODZVONI večerno Marijo, zagore vsa okna v vasi. Ta trenutek prihaja novo življenje. Oči se mu morajo šele privaditi. Srce ga vsrkuje počasi, kakor bi se prebujalo iz trenutnega začudenja. Ljudje se prekrizajo in pravijo: „Dober večer.“

Luč tiho gori nad mizo. Strop nad njo je lahko okajen. Zdi

se mi, da pijem dobro žganje, ki močno diši.

Naše kretnje se izpreminjajo. Dan je zapustil v njih sledove, večer jih je zresnil. Večerja se kadi. Žlice enakomerno podrsavajo ob rob velike sklede. Otrok leze na klop pri peči. Mačka tiho prede.

Ta čas se severno obzorje počasi temni, le zahod in vrh gore, ki zre iznad gozdnatega predgorja, še žari v zadnjem škrlatu. V tem žarenju je nekaj boleče lepega; kot nož se zajeda v oko. Planina se staplja s temnim baržunom neba.

O, čista kristalnost noči, ki zveniš kakor odmev stalaktitov v somračju podzemeljskih dvoran. Poln in pijan sem od tvojega zvoka. V takih trenutkih človek s slastjo misli na smrt.

Vse meje se zabrisujejo. Zemlja pokojno sope.

Nihče ne govori praznih besed. Gospodarjeve besede imajo prizvok davnih himen. Preproste so in vsaka ima svojo težo. To so besede, ki enačijo človeka z večnostjo in mu vlivajo veličastje — besede o delu.

So stvari, ki spominjajo človeka na molitev. Pogosto prav tiste, ki smo jih navajeni od prve mladosti in se nismo nikdar zavedeli njih lepote, toda v nekem posvečenem trenutku nas navdajo z radostjo in spoštovanjem.

Svoje dni nisem nikdar pomislil, da bi bila takale svetilka kaj posebnega. Vsak dan smo jo prižigali, morda celo z neko nejevoljnost-

jo, kajti poprej je bilo treba osnažiti stekleni valjček s cunjo, ovito na kuhalnico, in to je bilo odvečno delo. Nikdar se nismo zavedeli, da je v tem nekaj obrednega, kakor kadar ministrant pred mašo naliva vino in vodo v cinaste vrčke... Ko smo svetilko prižgali, je zadisalo v sobi po petroleju in ožganem stenju. In vendar so vstali predmeti iz oljnate teme drug za drugim: postelja, miza, podobe na stenah, vrč z rožami, kruh na mizi, predalnik, vsak predmet v svoji večerni podobi, prav tak kakor v podnevni svetlobi, pa kljub temu popolnoma drugačen... Spet smo zagledali svoje obraze, luč jih je oživiljala; oleseneli so, ko so se pomaknili od nje, ljudje so se ob vsakem koraku prerajali. Čim više smo dvignili svetilko, tem bogatejši smo bili... Toda takrat nisem pomislil, da je svetilka z zrcalom, ki smo jo za nekaj novčičev kupili v trgovini ali na sejmu, prav za prav zelo lepa in dobra... Kar smešna se mi je zdela s svojim vsakdanjim oljnatim vonjem po petroleju in z rjavim stenjem v stekleni buči, zvitim kakor kača, ki se je v smrtnem boju zapletla v lastno telo. Kadar smo stopili iz kuhinje v sobo, smo jo morali nositi s seboj in med vrati je plamen vedno zatrepetal in postal modrikast. Ne, takrat nisem imel Rembrandtovih oči, da bi znal ločiti luč in senco na materinem obrazu in vse tiste zlatenkaste igre luči na predmetih... Vse se mi je zdelo vsak-

danje, kajti ponavljalo se je dan za dnem in preveč sem zahteval, da bi bil z malim zadovoljen... Da dojamemo ljubezen preprostih stvari, se moramo vsemu odreči!

Včasih mi je žal za tiste stare leščerbe, ki so nekdanj svetile starim očetom. Tako so bile podobne oljenkam, ki jih najdemo v grobovih z žarami in ob telesih mučenecv — Felix in pace!... Izginile so kakor pozabljene igrače, toda luč je ostala. Ostala je z nami kakor zvesta sodruga, ki nas brani noči in nam vzbuja občutek, da živi ob nas kakor zvesto, razumevajoče bitje.

Živi!

V nemi temi in zapuščenosti noč resnično boli. So trenutki velike osamelosti, ko nam čas in prostor legata na ramena in nam je v srcu grenkó, da bi pelin pogнал iz njega. So trenutki, ko bi najrajši kričal od groze. Tedaj si prižgemo svetilko, včasih sredi belega dneva — zapuščene duše to vedo! — in nenadoma začutimo, da je v njej nekaj živega, tolažečega, tovariškega. Tedaj razumemo, zakaj prižigamo luči na grobeh in zakaj se trpeče duše prikazujejo v podobah majhnih luči.

Doživel sem luč tistega trpko lepega večera z murni in mlajem.

Prijatelj je odhajal. Ponudil mi je roko in rekel: „Vrnil se bom...“ Potem je odrinil vrata in stopil pod prve zvezde. V zadnjem svitu sem videl še njegov lahno se zibajoči korak, nato so mu svetli lasje potemneli, končno

ga nisem več ločil od žive meje za sosedovim vrtom. Le njegove korrake sem še slišal. Potem nič več.

V ušesih mi je zvenel njegov zadnji glas. Vem, vrnil se bo! Toda bojim se, da ga tedaj ne bom več spoznal. Morda ga niti lučka ne bo več spoznala. Tiho gori, vsak dan je višji njen plamen — in čaka. Zdi se mi, da ima srce majhne deklice.

Ko sem tisti večer spet stopil v hišo, sem občutil veliko osamelost. Le luč mi je tiho drugovala. Toplo hvaležnost sem občutil do nje.

Luč nas združuje. Nobene razlike ne dela. Ne dobrih ne slabih ljudi ne pozna, kajti za razlikovanje med njimi je treba, da smo sami z obojnim obloženi, s slabim še bolj kot z dobrim. Živim in mrtvim sveti. Spremlja nas in nam pomaga. Sveti čevljarju, ki onkraj ceste še vedno nabija s hitrimi udarci ob podplat. Vidim ga, kako se globoko sklanja nad delo. Obraz mu je v senci, le naočniki se mu svetijo. Ptič v kletki že spi pod pregrnjeno cunjo.

Sveti šivilji, blede ženi z upognjenim hrbtom; zdajle pripravlja deklicam birmanske obleke. Okna ima zastarta z rdečimi zastorci.

Nekaj dobrega, dobrega je luč!

Prav zdajle brli ob porodnih bolečinah tolikerih mater in čez trenutek bo zasijala v očeh tolikerih novorojenih bitij.

Prav zdajle sveti bolnikom; vso noč jim dela družbo in v veliko tolažbo jim je. Umirajoči jo drže v ohlajajočih se rokah. Nešteto

ljubečih src moli ob njihovih posteljah: „in večna luč naj jim sveti...“

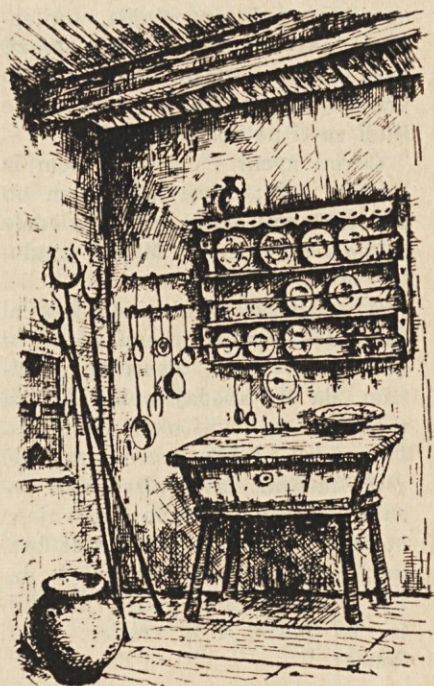
Luč gori v hlevih, kjer trpi bolna živina ter storjajo ovce in krave.

Toliko mladih deklic jo kot v pravljici postavlja na okno, da sveti ljubljenum na pot.

Rudarjem v rudnikih brli, popotnik jo nosi na svojem romanju skozi noč.

Z vsemi brati in sestrami smo združeni po njej, kakor obhajilo je našim očem...

In v globinah cerkvá rdeče odseva na zlatih plaščih svetnikov in vratcih božjega šotora ter noč

in dan moli namesto utrujenih src...

O, luč, milost, ki nam podarjaš stvari, hčerka velike besede: „Hočem!“

Rad bi, da bi bile moje besede kakor spev pevca ob vodah, ki s prižgano svetilko pričakuje — kaj? Ne vem! Sedi negibno, z rokami na kolenih, kakor kipi kraljev pred svetišči v puščavi, in strmi v svetilko nad mirno vodo, kjer se preletavajo nočni ptiči. Rad bi zakričal: „Luč! Luč!“ kakor izgubljeni popotnik, o, luč, zvesta čuvarica življenja. „Tukaj sem!“ bi klical. „Ves sem pripravljen, čakam svoje službe! Uči me darovanja, luč!“

Luč, tiha sestra sonca, zvezd in ognjišča, najpreprostejša, najlepša in največja izmed vseh stvari, naša milostna darovalka — kljub preobilju sveta in za vse darove ljudi se ti ne bom odrekel!

Če mi zveni v ušesih pesem iz ljudske šole: vem, sedel sem ob podstrešnem oknu, ki je gledalo ravno v cerkvico na Malem gradu, ter se je učil na pamet... Sedel sem po turško in si gladil kolena, kajti učil sem se pesmi in to ni bila lahka stvar, zlasti če pomislím, da so spodaj nekje kričali otroci ter se lovili okoli vodnjaka. Takrat mi ni bila pesem prav nič všeč; mislim, da je nisem niti razumel, čeprav je bila namenjena otrokom. Bila je le nadležno breme... Toda njeni verzi mi še danes pojo v ušesih — in prav zdajle, ko pišem tele vrstice, zlasti konec:

„Sonce je zašlo za goro, mesec je odšel za soncem, ogenj v hiši je ugasnil, sam ostal si brez besede; odgovori, Ciciban:

kaj je naša zadnja luč?

Naša zadnja luč je duh: vse je jasno, duh nam seva, k Bogu pota razodeva.“

Sonce, mesec, ogenj, beseda, duh...!

Sonce, dobrotni podeljevalec življenja, oče upanja; mesec, tihi sopotnik na nočnih poteh; ogenj, ki nas veže v občestvo družine; beseda, ki nas druži preko mejá; duh, tajna svetilka srca, ki nam razsvetljuje pot do samega Boga...

Veliko sem doživel nocoj!

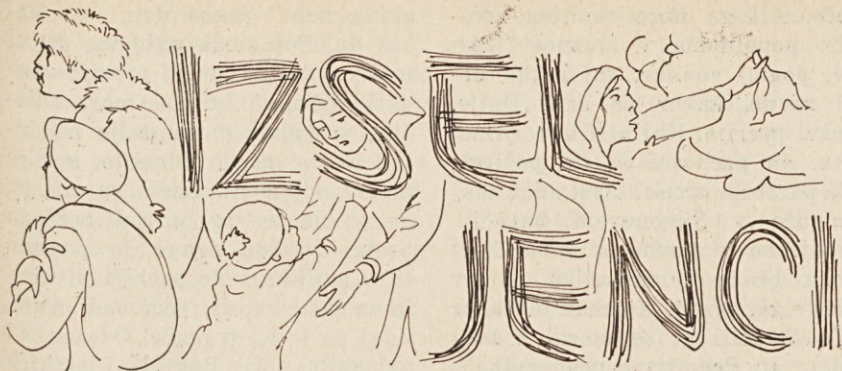
Bili so dnevi, ko sem verjel, da ima slednje naših neznatnih življenj svojo svetilko, ki počasi dogoreva. Plamen nekaterih že pri rojstvu ni večji kakor cvet marjetice — to so svetilke angelov... Takrat, ko sem bil še poln te lepe vere, mi je oče govoril:

„Ne jezi se na uro in ne kolni luči! Nekoč ti bo bila zadnja ura in svetica pošlednja luč.“

Še danes se mi zde te besede kakor enajsta božja zapoved.

Da, некоč bomo v trudnih rokah držali poslednjo blagoslovljeno svečo. Tedaj se nam bodo oči počasi zapirale, luč v njih bo ugasla, nekje se bo utrnila ugasla zvezda...

Bog nam daj milost srečne smrti...!

Johan Bojer-Božo Vodušek

XV

Nad pokrajino, ki je pokrita s slano, leži mesec. Bog ve, ali je rano ali pozno, Per Föll je že dolgo zunaj in hodi. V mesečini meče temno brazdo preko zemlje. Roke mu tičijo v žepih, klobuk na tilniku, mogočna brade kaže proti mesecu, kakor bi ga hotel obiskati.

Za njim leži koča z Ano in otrokoma. Obrne se — tam ni nobene luči. Ozre se proti vzhodu, proti zahodu, proti severu — ampak nikjer ni videti nobene luči. Pozno bo že. Precej dolgo bo že, odkar je odšel z doma.

Vendar tej stvari mora priti do dna. Zdaj mora obračunati s prerijo. Pridi! pridi! ga neprestano vabi. Per se noče vdati, ve, kakšna vrtoglavica se ga loti. Prav daleč v prerijo nikakor noče. Ampak zgodi se mu kakor pijancu. Najprej samo en požirek

in potem vsi drugi. Iti mora dalje in dalje, zdi se, kakor da ga prerija vpija vase. Dalje in dalje in še dalje. In čim bolj se oddaljuje, tem bolj se ga loteva vrtoglavica in tem bolj je brez moči pred tem, kar ga v notranjosti peče in boli. Spet je Ana in to pot skupaj s Simenom. Kadar more biti Per sam z njo, ne verjame tega. Ampak tukaj zunaj v preriji prične tako hudo boleti, stare rane se odprejo in krvavijo in krvavijo. Ali se ni tistikrat obesila okoli vratu temu — in temu — in onemu? Neumnosti, ali nisi odpustil? si hoče reči. Ali pa pomaga nocoj odpustiti? Ne, prerija ga vabi dalje in dalje in zdi se, kakor da neskončna ravnina izzvanja v mesečini: vse, vse je brezupno.

Mesec, daljave in tišina. Vleči se tako iz dneva v dan, kar je, ostane, kakor je. Seveda se ga

loti vrtoglavica, tako da se opoteče. Ali ga hoče ravnina izva-
biti popolnoma v blaznost? Ah
ne, poglej vendar, saj lahko ho-
di ravno, kakor po črti. Dalje,
pravi prerija. Kaj nisi dovolj mo-
čan, da preneseš še en požirek,
ali pa si še otrok? Ana sedi zdaj
mogoče v Simenovem naročju.
Smeje se in govori o Peru. Nje-
gova brada je nekoliko palcev
predolga, pravi. Kosmat je kakor
bik. Oženiti bi se moral s kra-
vo... In Per stisne pest, maha z
rokami, še se drži na nogah. Or-
jaška senca mu sledi, zdi se, ka-
kor da je tema dobila glavo, klo-
buk, roke in noge. Senca za njim
je kakor pokrajina in ta pokra-
jina je Per sam, ki tava nocoj po
preriji in mora venomer dalje in
dalje. Zdaj Ana spet pričakuje
otroka. Kdaj vendar je Simen
prišel? O, o!

Zaihti in se nenadoma ustavi.
Ozira se, kdo bi mu pomagal. Po-
gleda senco: Za božjo voljo, ali
veš pomagati?

Senca zmaje z glavo.

In pred njim sta ravnina in
meseč. Daljave svet tako blazno
povečavajo, in ti sam si nič. In
poglej zdaj nebo — nikjer ni
hriba ne gore, ki bi izrezala kos
iz njega, nikjer jezera, ki bi ga
snel v svojem zrealu, morje brez
bregov je, zemlja je brez meja.
Poglej navzgor — poglej nav-
zdol! Vse je brez konca. Le pojdi
— kam boš prišel, kliči na po-
moč, kdo ti bo odgovoril?

Ko gre dalje, se pričinja spet

opotekati, maha divje z rokami
okrog sebe. Senca dela isto ka-
kor on. Polagoma uvideva, da ni
rešitve. Ali naj torej prerija ven-
darle zmaga? Zdaj se mora odlo-
čiti, vsekakor mora dalje in da-
lje. Nekoč ga je odrešilo, ker je
mogel odpustiti. Zdelo se mu je,
kakor da se je oprijel božjega
prsta. In vse drugo je postalo
tako majhno, celo prerija ni ime-
la nobene moči več nad njim.
Zdaj pa je to drugače. Odpustiti?
Odpustiti noče. Bog? Naj bo, kjer
je. Nocoj je Per sam z zlim du-
hom in široko ravnino. Še se
upira kakor človek, ki se potap-
lja, in tolče okrog sebe, da ne
utone. Ali dolgo ne more trajati.
Čuti, kako mu udje omagujejo.
Kmalu ne bo imel več moči. Da-
lje, dalje, pravi ravnina. Nekega
dne bo pač Simen vzel Ano za
zmeraj, se vselil v kočo in te
pregnal! Ha, ha, ha! Dalje, da-
lje! vabi ravnina.

Tedaj pa spet zaihti in se u-
stavi. Ne, ne, preveč boli. Ozre
se po zadnji pomoči: Moli, Per!
Moli, sicer se boš kmalu pogrez-
nil. Še se da pomagati — moli,
moli!

In orjaški mož omahne na ko-
lena, sklene roki in ju dvigne.
Bog, moj Bog, odkovori mi! Re-
ši me! Sicer zblaznim!

Prerija poje v blede mesečini:
Boga ni. Vse se odmika, odmika,
Moli, Per! Ali pa ubij Ano. Pre-
rija je brezčutna, odmika se, od-
mika, odmika. Odgovora ne boš
dobil nikoli, nikoli, nikoli.

Dalje, dalje! Senca mu sledi. Orjaška pokrajina v človeški obliki mu neprestano sledi. Per se ozre nanjo. Tovariš je, ki ga vabi in vleče dalje in dalje, kakor njega samega. Ustavlja se, upira se in vendar mora neprestano dalje in dalje, kakor on sam. Prične omahovati, prav tako Per. In končno razume. Dolga borba s prerijo je nocoj skončana. Prerija je zmagala. Per je podlegel.

Dalje, dalje. Saj, če je vse zaman, naj vrag odneha. Senca in on, oba bosta poginila, kar

dalje, kar dalje. Poskusi jo zgrabiti, rad bi plesal s takim dobrim tovarišem. Hej jo, prijatelj! Hej jo, hej jo!

Ali kaj? Ali celo sence ne more zgrabiti? Ali se tudi ona odmika, odmika, odmika? Ne, čuj vendar! Per jo sune, plane nanjo in jo poskuša prijeti za grlo.

Orjaški mož na mesečni ravnini skače, se upogiba, bije divje z dolgimi rokami okrog sebe. Senca na zemlji ga oponaša, ga draži vse huje in huje, da prične Per končno tuliti.

Noč je blede od meseca in tiha.

Cenzura po socialistično

Tomaž Stryzewski, poljski državlján, po poklicu cenzor, je zaprosil za politično zavetje na švedskem. S sabo je prinesel številne dokumente, ki osvetljujejo delovanje cenzure na Poljskem. Tu je zaposlenih pri nadzorstvu nad časniki, knjigami in javnimi prireditvami okoli 480 ljudi. Navodila cenzorjem izhajajo v listu „Informacija“, ki je tajno glasilo z oštevilčenimi izvodi. Četrletnik „Biuletyn“ daje pregled nad posegi cenzure. Za vsakdanjo rabo pa imajo cenzorji še poseben priročnik.

Tako ima „Biuletyn“ zabeleženih za 2. četrtletje 1974 nič manj kot 2884 posegov cenzure, od tega je bilo 282 člankov popolnoma črtanih.

Česa se na Poljskem ne sme objavljati, na primer? O trgovskih stikih med Poljsko in Južno Afriko ter Rodezijo, o terjatvah po višjih pla-

čah, pokojninah, daljših počitnicah in višjih socialnih storitvah. Ali pa to, da so nekatere tovarne prešle na 5-dnevni delavnik. Podatki o trgovini s socialističnimi deželami se lahko objavijo tedaj, ko jih je že prinesla sovjetska Tass oz. poljska Pap. Ni dovoljeno pisati o rastlinskih boleznih in škodljivcih, ki ogrožajo poljsko poljedelstvo, o boleznih goveda se sme razpravljati samo teoretično. Tabu je vest, da Poljska kupuje mesto v Vzhodni Nemčiji, sama ga pa izvažá v Sovjetijo. Črtali so podatek v neki reviji, da je zrak v industrijskem mestu Lodz onesnažen petkrat nad dovoljeno mejo. Prepovedane so novice o zdravju škodljivih vplivih industrije in o kemičnih sredstvih v poljedelstvu. Prepovedana je kritika partijskega glasila „Trybuna Ludu“.

Nove maše v Slovenski vasi

V nedeljo 9. aprila je bilo v Slovenski vasi v Lanusu novomašno slavlje treh lazaristovskih novomašnikov: bratov Jožeta in Vinka Bokaliča ter Miloša Šušteršiča. Slavje se je začelo ob pol 10 dopoldne s sprevedom z dvorišča farnega zavoda v lepo okrašeno cerkev Marije Kraljice. Pred oltarjem sta Mimi Bokalič in Janja Šušteršič bratom izročili novomašne križe. Z novomašniki so somaševali gg. Franc Sodja, ki je bil tudi slavnostni govornik, msgr. Anton Orehar, Janez Petek, Franc Barle, Matija Borštinar in dva argentinska tovariša novomašnikov. Med mašo je pel krajevni cerkveni zbor pod vodstvom pevovodje Ivana Meleta. Slavja so se udeležili ne le vaščani, ampak tudi mnogi drugi rojaki iz drugih krajev Vélikega Buenos Airesa. Pogostitev svatov (okrog 200) je bila v dvorani farne šole, za sklep slavja pa so bile pete litanije Matere božje in blagoslov z Najsvetejšim.

Jože Bokalič je bil rojen 2. marca 1954 v Buenos Airesu, obiskoval srednjo šolo — kot tudi njegov brat Vinko in Miloš Šušteršič — v misijonskem zavodu v Slovenski vasi v Lanusu, l. 1973 odšel v Slovenijo v noviciat Misijonske družbe sv. Vincencija, študiral na teološki fakulteti v Ljubljani, kjer je bil 29. junija 1977 posvečen v duhovnika, imel novo mašo 3. julija 1977 v Mengšu, po novi maši pomagal na fari v Celju in nato pri sv. Jakobu, kjer je bil prefekt dijaškega zavoda la-

zaristov, konec marca letos se vrnil v Argentino, kjer živi njegova družina, in sedaj pomaga pri dušnopastirskem delu na fari Marije Kraljice v Slovenski vasi in v farnih šolah.

Njegov brat Vinko (rojen 11. junija 1952 v Buenos Airesu) je po srednji šoli stopil v lazaristovski noviciat v San Miguel, študiral na teološki fakulteti v Villa Devoto, bil posvečen 1. aprila letos v Buenos Airesu skupaj z Milošem Šušteršičem in dvema argentinskima sobratoma. Sedaj deluje dušnopastirsko med mladino v območju fará argentinskih lazaristov po vsej državi, živi pa v Escobarju.

Miloš Šušteršič je bil rojen 14. junija 1952 v Buenos Airesu in po srednji šoli v Slovenski vasi ter v Escobarju stopil k lazaristom, študiral na jezuitski univerzi v San Miguelu in bil posvečen v duhovnika 1. aprila. Po novi maši je odšel v Montevideo, kjer pomaa na fari, ki jo vodijo lazaristi.

Občni zbor „Zed. Slovenije“

Upravni odbor društva „Zedinjena Slovenija“ je za nedeljo 16. aprila sklical XXXI. redni letni občni zbor v Slovenski hiši. Pred začetkom občnega zbora je bila v cerkvi Marije Pomagaj maša za vse umrle članke društva. Dnevni red zbora je zajel izvolitev dveh overovateljev zapisnika občnega zbora, poročila upravnega sveta in nadzornega odbora ter predloge in in razgovore ob poročilih. Predsednik ZS Marjan Lo-

MED NAMI V ARGENTINI

boda je tudi prebral izjavo društva ob 30-letnici ZS, ki jo bo odbor poslal slovenskim ustanovam in organizacijam v svobodnem svetu zunaj matične domovine. Izjavo objavljam v tej številki naše revije.

Miramar

Rojaki v Miramaru so imeli 19. marca 17. redni občni zbor in izvolili novi odbor, ki ga sestavljajo: predsednik Franc Gornik ml., tajnik Ljotze Trpin, blagajnik Tone Prešiček, gospodar Jakob Demšar, gospodinja Anica Gornik.

Notranjski večer

V soboto, 22. aprila je bil v Našem domu v San Justu „notranjski večer,“ ki ga je priredil sanjuški odsek Zveze slovenskih žena in mater. Program, ki ga je povezovala ga. Anica Zakrajšek, je obsegal govor predsednice osrednjega odbora ZSŽM ge. Pavline Dobovšek, pozdrav predsednika Našega doma Ivana Bogataja, pevski nastop mladinskega zbora iz San Justa (Andrej Selan), recitacijo Golarjeve črtice o Cankarju (ga. Marica Zakrajšek), pesem o Notranjski (gdč. Kristina Jereb), projekcije diapozitivov (Pavle Malovrh), dobrodošlico krajevne predsednice Zveze ge. Marije Groznik in značilno notranjsko večerjo.

Slovenski dan

Ob svoji 30-letnici je društvo Zedinjena Slovenija priredila v nedeljo 23. aprila Slovenski dan na Pristavi v Castelarju. Prireditvev se je začela ob 10,15 z dviganjem zastav in petjem argentinske in slovenske himne. Ob 10,30 je bilo somaševanje slovenskih dušnih pastirjev msgr. A. Oreharja, ki je tudi pridigal, Franceta Berganta, Matije Lamovška, Ladislava Lenčka, Janeza Pintarja, dr. Alojzija Starca in Jožeta Škerbca. — Po maši je bila proslava 30-letnice ZS: delo društva sta prikazala Stanko in Anči Jerebič, govor je imel predsednik ZS Marjan Loboda, himno Slovenije v svetu pa je zapel Gallus (dr. Julij Savelli). Po skupnem kosilu je bil ob 15 gledališki prikaz ziljske svatbe, ki ga je napisala ga. Danica Kanalc Petriček, režiral pa Miha Gaser. V prikazu so nastopili Jožica, Marija in Marjan Kopač, Vera Zorc, Ivan, Janko in Franci Klemenčič, Vida Pograjc, Nande češarek, Maruška in Gregor Batagelj, Lučka Pavšer, Tone Mežnar, pevci (dr. Savelli), pevke (Anka Savelli-Gaser), plesne skupine iz Pristave (Jure Ahčin), iz San Justa (Tinka Urbančič) in Slovenske vasi (Bogo Rozina), otroci in drugi. Sceno je naslikal Tone Oblak, godce je vodil Marjan Pfeifer, zvočne in svetlobne naprave sta

imela na skrbi Franci Gričar in Jure Fajdiga. Celodnevna prireditve je bila dobro pripravljena in je privabila izredno visoko število rojakov.

Občni zbor Kreditne zadruga SLOGA

18. marca je imela Kreditna zadruga SLOGA v dvorani Slomškovega doma redni občni zbor, ki ga je vodil njen predsednik Janez Amon. Za njim so poročali tajnik zadruga Marjan Pograjc, blagajnik Franc Lobnik, poslovodja Marjan Loboda in nadzornik dr. Anton Šimenc. Na volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Janez Amon, podpredsednik Albin Kočar, tajnik Marjan Pograjc, namestnik tajnika Avgust Horvat, blagajnik Franc Lobnik, namestnik blagajnika Andrej Kovačič, svetovalci Ivan Ašič, Franc Hrovat, Nace Grohar, Anton Kastelic in Rajko Urbančič, namestnika svetovalcev Rudolf Gričar in Stane Mehle, nadzornik dr. Šimenc, njegov namestnik Avgust Jeločnik in poslovodja zadruga Marjan Loboda. Zadruga je imela konec l. 1977 1.999 članov.

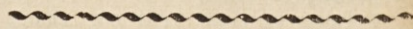
Pasijon Slovenskega gledališča

Slovensko gledališče Buenos Aires je lani za veliko noč v režiji Lojzeta Rezlja uprizorilo v Villa Ballester pasijon v kasteljanščini. Zaradi zelo ugodnega vtisa uprizoritve je sanluisški škof Laise povabil Slovensko gledališče, da je šlo letos za veliki petek ponoviti pasijon v San

Luis. Sanluisški provincialni guverner je dal na voljo vojaško letalo za prevoz naših igralcev iz Buenos Airesa v San Luis in nazaj, kostume pa je tudi letos posodilo operno gledališče Colón. Uprizoritev je bila okrog glavnega trga pred stolnico in je tudi tokrat lepo uspela obkrog 5.000 gledalcev.

Ideološki seminar

V soboto 8. aprila je bil v Slovenski hiši celodnevni seminar, ki sta ga organizirala društvo Zedinjena Slovenija in Slovensko katoliško akademsko starešinstvo. Otvoril ga je predsednik ZS Marjan Loboda, o idejnih osnovah slovenske demokratične protikomunistične skupnosti so predavali Milan Magister, Zorko Simčič in Milan Komar, razgovor pa je vodil Marjan Schiffrer.

Sestanek slovenskih izseljenskih duhovnikov v Luksemburgu

Od 6. do 10. marca so se zbrali evropski slovenski izseljenski duhovniki k svojemu pomladanskemu rednemu sestanku. Prišlo jih je 29: iz Nemčije, Avstrije, švice, Francije, Belgije in švice. Letošnje srečanje so združili z duhovnimi vajami, ki jih je ob sodelovanju dr. Stefana Steinerja vodil p. Hieronim Žveglič iz Ljubljane. Srečanje je bilo v Luksemburgu, udeležil se ga je tudi novi narodni ravnatelj dušnega pastirstva za izseljence škof Lenič.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Škof Jenko o koprski škofiji

6. marca so slovenski tržaški izobraženci povabili na svoj „ponedeljkov večer“ koprskega škofa dr. Janeza Jenka, da bi jim kaj povedal o svoji škofiji. Škof je omenil veliko raztegnjenost škofije. Povedal je, da je predlagal apostolskemu sedežu, naj bi bilo središče nove škofije npr. v Novi Gorici, vendar so v Rimu odločili drugače. Upoštevali so najbrž pomembnost koprskega mesta za Primorsko in pa primerno stolnico. Upa, da bodo oblasti vrnile v Kopru nekaj zasedenih stavb, da bo poslovanje središča škofije lažje.

Zaskrbljujoče je vprašanje duhovniških poklicev, ker je vse premalo semeniščnikov. Potožil je tudi nad naraščajočim številom nekrščenin. K nedeljski maši prihaja manj kot četrtnina ljudi. Nekateri se boje odkrito pokazati svojo vero in se boje sleherne nevšečnosti. Še vedno delajo namreč nekateri ovire verouku in cerkvenim prireditvam. Italijanskih vernikov je okoli 2600 in je zanje maša v 6 cerkvah v Kopru in drugih obalnih mestih.

Shod redovnih predstojnikov

4. in 5. aprila so se zbrali v Želimljah višji redovniški predstojniki v Jugoslaviji k rednemu pomladanskemu zasedanju. Konferenca višjih red. predstojnikov Jugoslavije ima okoli 30 članov. Na tem shodu so načrtovali tesnejše vključevanje v življenje krajevne Cerkve. Prvi dan shoda se je udeležil tudi nadškof Pogačnik, ki jim je poudaril, naj redovniki zbujaajo v Cerkvi pravo velikonočno veselje, zaupanje v vstalega Kristusa ter si prizadevajo za pristno, osrečujočo vero.

Umrli duhovniki

Franc Veselič

13. marca je umrl Franc Veselič, 72-letni župnik na Polenšaku v ptujski dekaniji. Domá je bil v Borovcih v župniji sv. Marka pri Ptujju in bil po posvečenju kaplan pri sv. Juriju ob Taboru in nato v Šmarjah pri Jelšah. Med vojno je moral v pregnanstvo, po vojni pa je upravljal domačo župnijo, zadnjih 22 let pa župnijo na Polenšaku.

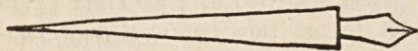
Bruno Pulec

V Medani v Goriških Brdih je bil pokopan duhovnik koprške škofije Bruno Pulec. Pokojni je bil rojen 1923 v Gorici, novo mašo je pel 1946, kaplanoval v Tolminu in potem v Soči in Trenti ter deloval potem v Cerovem, v Kojskem pa 19 let ter od tam upravljal tudi Podsabotin.

6. marca je umrl župnijski upravitelj v Glinjah na Koroškem Anton Radanovič. Rojen je bil 1898 v župniji Kapele pri Brežicah, duhovnik je postal 1922 v Mariboru, bil kaplan v Trbovljah, pri sv. Magdalenii v Mariboru, v Slovenskih goricah in v Zrečah. Od tam so ga poklicali v Ljubljano, kjer je vodil Gospodarsko zvezo. Po vojni se je umaknil na Tirolsko in 1955 prevzel službo ravnatelja Kmečko-gospodarske šole v Tinjah, 1965 pa postal župni upravitelj v Glinjah.

Tečaj za organiste

Okrog 80 pevovodij in organistov se je februarja udeležilo 3-dnevnega izobraževalnega seminarja, ki je bil v prostorih ljubljanske teološke fakultete. Udeleženci so bili iz ljubljanske, mariborske in koprške škofije. Predavali so izvedenci v glasbi, petju, liturgiki in duhovnosti. Za sklep jim je maševal in govoril v stolnici nadškof Pogačnik. Poudarjal je, da morajo cerkveni zbori dovršeno izvajati cerkvene skladbe, skrbeti za nove pevce in nove pesmi. Vsi pevci pa se morajo zavedati, da pojejo Bogu v čast in ljudem v posvečenje. Glasbena govornica v cerkvi ima namen, da zbrano občestvo pripravlja k odprtosti za božjo besedo in h globljemu doživetju evharistije, ki je shod ljubezni.

10. januarja je papež Pavel VI. imenoval dosedanjega upravitelja praške nadškofije 78-letnega kardinala Františka Tomašeka za rednega praškega škofa. Poleg tega je povzdignil dosedanjo apostolsko administraturo v Trnavi na Slovaškem v nadškofijo in jo naredil za sedež samostojne slovaške cerkvene pokrajine, ki jo je prav tako ustanovil.

Tomašek je postal naslovni škof l. 1949. Upravo praške nadškofije je prevzel, ko kardinal Josef Beran svoje službe ni smel opravljati, ker mu komunistični režim tega ni dovoljeval. Apostolski sedež je v pogajanjih z vlado ČSSSR končno dosegel, da je Beran konfinacijo zamenjal z odhodom v tujino. Po njegovem odhodu v Rim 1965 je Tomašek 13 let vodil najpomembnejšo češko nadškofijo kot apostolski upravitelj. Zaradi odpora oblasti ga papež kljub nekajkratnim poskusom ni mogel imenovati za rednega nadškofa.

Ustanovitev samostojne slovaške cerkvene pokrajine je izpolnila dolgotrajne slovaške želje. Slovaški katoličani so to stalno zahtevali od konca prve svetovne vojne. Meja med Češkoslovaško in Madžarsko je 1918 presekala več nadškofij. Cerkvena ureditev ni bila v skladu s koristmi slovaškega naroda, ampak sad dolgoletne madžarske nadvlade nad Slovaki. Tudi sedaj ni še vse rešeno: papež še ni imenoval za slovaške škofije nobenega novega škofa in tudi še niso javili, da je po-

SVETOVNE NOVICE

stal apostolski administrator dr. Julij Gabriš iz Trnave nadškof in metropolit. Poročali so, da so ga po zadnjem obisku v Rimu ob škofovski sinodi doma zelo zaslíševali in ni znano, kako je z njegovim zdravstvenim stanjem po vsem tem. Slovaki so sedaj dobili v Trnavi, starodavnem cerkvenem in kulturnem središču, sedež svoje metropolije. Slovaške škofije Spiš, Rožnava in Košice so brez škofov, vodi jih kapitularni vikar. Od 4 milijonov prebivalcev na Slovaškem je 80 odstotkov katoličanov.

O ureditvi meja škofijskih meja v Češkoslovaški se je moral Vatikan pogajati ne le z zastopniki komunističnega režima ČSSR, ampak tudi s Poljsko, Romunijo in Madžarsko. Od 13 škofij v ČSSR jih 8 še nima rednih škofov, 3 škofje pa ne smejo opravljati svoje službe.

Pavel VI. gojencem diplomatske šole

Od II. vaticanskega koncila začela internacionalizacija papeških uradov se bo nadaljevala, je dejal papež gojencem papeške diplomatske šole. Osrednje vodstvo Cerkve potrebuje določeno število duhovnikov, ki se ustrezno pripravijo za razne posredovalne in druge diplomatske naloge. Zato je že l. 1701 papež Klemen XI. ustanovil posebno šolo,

ki ji pravijo „diplomatska akademija“. Iz te šole običajno prihajajo nunciji ali papeški zastopniki s posebnimi nalogami tako v osrednjih ustanovah Cerkve kot v raznih deželah sveta.

Gojencem te šole je Pavel VI. dejal, da mora njihova šola dobiti nov, sodobnemu času in potrebam odgovarjajoč značaj. Zanj se še posebej zanima in želi, da so diplomatski zastopniki Cerkve „najprej in predvsem duhovniki“. Kdor študira za delo na tem področju, naj ne pričakuje kakega mirnega, udobnega ali prednostnega življenja. To službo je treba pogosto opravljati v daljnih deželah in v manj primernih podnebnih razmerah, pa tudi v okoliščinah, ki zahtevajo „stalno pripravljenost na žrtve“. Njena naloga je zagotavljati povezavo med središčem katoliške Cerkve in delnimi Cerkvami. Diplomati Cerkve mora živeti „življenje žrtve za druge“.

Opomin nadškofu Helderju Camari

Predsednik brazilske škofovske konference kardinal Lorscheider je pred nekaj meseci izročil nadškofu Helderju Camari iz Recifa lastno-ročno pismo Pavla VI., v katerem ga papež prosi, naj bi se v prihodnjem odrekel potovanjem po svetu.

Ustoličenje v Pragi

Na veliko noč je bil v stolnici sv. Vida v Pragi slovesno ustoličen kardinal Tomašek za pravega praškega nadškofa in češkega primaša. Slovesnosti se je udeležilo okrog 5.000 vernikov. Tomašku je režim dolgo časa preprečeval, da bi postal pravi nadškof v Pragi. Nadškofijo je 13 let upravljal le začasno kot apostolski upravitelj. Tomašek je v svojem govoru izrazil zaupanje v moč krščanske vere, ki kljub vsem nasprotovanjem komunističnega režima na Češkoslovaškem in drugod še vedno živi. Režim je odklonil prošnjo za vizum škofom iz drugih držav, ki so se želeli udeležiti slovesnosti.

Mati Terezija v Jugoslaviji

Svetovno znana in občudovana misijonarka mati Terezija, Albanka iz Skopja, je prišla v Jugoslavijo za zagrebški „Post 78“. Na tiskovni konferenci 25. marca v Zagrebu (katere se pa niso udeležili povabljeni zastopniki RTV in dnevnega časopisja), je odgovarjala na številna vprašanja zastopnikov verskega tiska. Večkrat je ponavljala: Ljudje so danes lačni Boga in nasititi moramo lačnega Jezusa v najbolj bednih med bednimi. Jezus se istoveti z revnimi in ubogimi. Revščina ima pa lahko različne obraze: različnega v Bengaliji, drugačnega v Rimu, Londonu, New Yorku. Medtem ko ljudje npr. v Indiji trpijo zaradi revščine, lakote, zaostalosti, bolezni, pa je v razvitem svetu glavna beda

osamljenost, zapuščenost. Upa, da bo še letos odprla v Zagrebu prvo postojanko Misijonark ljubezni v Jugoslaviji.

Njena družba ima žensko in moško vejo. Ženska šteje že prek 1500 članic od Filipinov, Indije, do Mehike in Kalifornije. Vseh hiš imajo 112, 70 v Indiji. Sestre so iz 35 narodnostnih skupin. Izbor kandidatke je strog. Skrbno pazijo, da je bodoča redovnica vesele in optimistične narave; samo tako bo vzdržala tedaj, ko bo gledala najhujše primere duševne ali telesne revščine. Vse kandidatke seveda ne vztrajajo, ampak odidejo že pred večnimi obljubami, po njih pa je doslej zapustilo družbo le 12 sester. Moška veja ima ista pravila kot ženska. Krize duhovnih poklicev družba m. Terezije ne pozna. Letos 24. maja bo delalo večne obljube 68, prve zaobljube pa 65 kandidatke. Po besedah m. Terezije naj bo duhovnik res duhovnik, ne pa socialni delavec, politik ali kaj drugega, potem bo dovolj poklicev.

Kršćanstvo v baltskih deželah

Najpomembnejše katoliško seminarije je v Kaunasu v Litvi, ki sme vsako leto sprejeti 40 stanovalcev. V 1. letnik bogoslovnega študija se sme vpisati le 5 maturantov, ki dobijo odobrenje od vladne komisije za verske zadeve. Potrebe so seveda mnogo večje. Samo v nadškofiji Vilna je 19 župnij od 40 brez duhovnika. V zadnjem času je oblast dovolila, da se sme začasno v 1. letnik

vpisati še 20 bogoslovcev. Zvedeli so namreč, da so se začeli nekateri pripravljati na duhovniško službo zasebno. V takem neuradnem semenišču je menda 30 bogoslovcev.

Drugo katoliško bogoslovno semenišče je v Rigi na Letonskem. V njem je lahko 20 bogoslovcev. Tudi tu je za vpis potrebno državno dovoljenje. Vodstvo semenišča mora poslati oblastem seznam kandidatov za 1. letnik z nekaterimi podatki. Večina prosilcev je poljskega rodu, zato v semenišču govorijo poljsko. Na velike težave pa naletijo pri uvozu bogoslužnih in študijskih knjig iz Poljske.

V Belorusiji je precej katoličanov, ni pa nobenega semenišča. Od 300 katoliških duhovnikov jih sme opravljati duhovniško službo le 32. Tako ima neki duhovnik na skrbi kar 26 župnij. V mestu Gradno je 60.000 katoličanov in nimajo ne cerkve ne duhovnika.

Katoliška Cerkev vzhodnega obrda v Ukrajini mora delovati tajno, ker uradno ni dovoljena. Je pa tam kakšnih 30 župnij latinskega (rimskega) obreda. Oskrbjujejo jih maloštevilni poljski duhovniki. Menijo, da je v Kijevu okoli 10.000 katoličanov, precej pa jih je tudi v Odesi. V Ukrajini ni katoliškega semenišča, pač pa ta ali oni bogoslovci študira v Kaunasu ali Rigi.

Cerkev na Škotskem

Pred 100 leti — 4. marca 1878 — je Leon XIII. s posebno listino ustanovil redno vodstvo Cerkve na Škotskem. Ravno ob 100-letnici je

Pavel VI. sprejel v uradno avdienco „ad limina“ škotske škofo. V nagovoru jih je najprej spomnil na to zgodovinsko okoliščino, potem pa je govoril o rasti Cerkve na Škotskem od pokristjanjenja do današnjih dni in nazadnje jih pozival k zvestobi cerkvenemu učiteljstvu, k pravilnemu razumevanju Evharistije.

Vatikanski muzeji

Vatikanske muzeje je lani obiskalo skoraj poldrug milijon obiskovalcev, precej več kot prejšnja leta. Povprečno si je umetnine in znamenitosti muzejev ogledalo okoli pet tisoč ljudi. Šolskih skupin je bilo približno 3 tisoč; v celoti je bilo v muzejih čez 100 tisoč mladih iz 31 dežel.

Kršćanstvo na Kitajskem

Vrhovno vodstvo v Rimu je prejelo obvestilo, da je na Kitajskem v ječi umrl generalni vikar nadškofije Haniv frančiškan p. Odorik Lion. V zaporih je prebil zadnjih 20 let svojega življenja.

Po mnenju tajpeškega škofa Stanislava Lokuanga je v preteklih desetletjih na Kitajskem v taboriščih in ječah umrlo 600 duhovnikov. Ostalo jih je še kakih 1.000. Ti duhovniki vabijo vernike k bogoslužju zlasti ponoči in po oddaljenih podeželskih krajih. Po mnenju tega škofa Cerkev na Kitajskem ne bo izginila, ampak bo hude čase preživela, ker v krščanskih družinah skupaj molijo in berejo sv. pismo, čeprav so jim zveze z duhovniki zelo otežkočene.

KJE JE KAJ

Leto XVI

Junij 1978

UVODNIK	Samo duh je bakla, ki večno gori (Rudolf Smersu)	321
OB JUNIJSKIH DOGODKIH	Poraz je samo zlom ideje (Karel Mauser)	322
	Čas, ko potrka Spomin (Katoliški glas) ..	324
	Sam (Zorko Simčič)	325
	Koliko duhovnikov so pobili slovenski komunisti? (Franc Blatnik)	326
	Mladina novega dne (Marko Kremžar)	332
	Mrtvi junak dekletu (Marjan Jakopič)	326
OB 30-LETNICI V ARGENTINI	Dušni pastirji ob 30-letnici prihoda v Argentini	337
	Pozdrav rojakom v Sloveniji in po svetu (Zedinjena Slovenija)	339
JUNIJ V NAŠEM ŽIVLJENJU	O naših verskih običajih (Božidar Bajuk)	341
	Modernost češčenja Jezusovega srca (Vladimir Kos)	346
	Kaj mi pomeni Kristus (France Vodnik) ..	350
	Molitveni namen za junij (Ivan Zorè) ...	351
	Ljubi svojega bližnjega! (Alojzij Kukovica)	353
SODOBNA VPRAŠANJA	Neporabno za večino (Družina)	357
JUBILEJ	Ob 75-letnici dr. Tineta Debeljaka	359
LEPOSLOVJE	Muha na oknu kapele (Vladimir Kos)	349
	Moja domovina (Jože Peterlin)	366
	Slovenski roman (Alojz Rebula)	367
	Luč (Emilijan Ceve)	369
	Izseljenci (Johan Bojer-Božo Vodušek) ...	373
NOVICE	Med nami v Argentini	376
	Novice iz Slovenije	379
	Svetovne novice	380

Pregovori o smrti

Dobro živeti, srečno umreti, to je hudiču račun podreti. (slovenski)

Kdor pravi: „Bežati moram, smrt prihaja!“ brez potrebe utruja svoje noge. (afriški)

Umreti pomeni nehati živeti, toda nehati živeti je vse kaj drugega kot umreti. (kitajski)

Smrt nikdar ne pride prezgodaj — razen za tiste, ki žive brez kreposti. (francoski)

Proti smrti ni zdravila, toda smrt sama je zdravilo. (španski)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual
No. 1.313.507

Tiska Vilko s.r.l., Estados Unidos
425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.
Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevji družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmejnih državah je 8.000 pesov; v ZDA in Kanadi 12 dolarjev; v Avstriji 200 šilingov; v Italiji 8.000 lir; drugjeproktivrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavja
„Duhovnega življenja“ in „Božjih
stezic“: Stane Snoj.

